

Nemunas

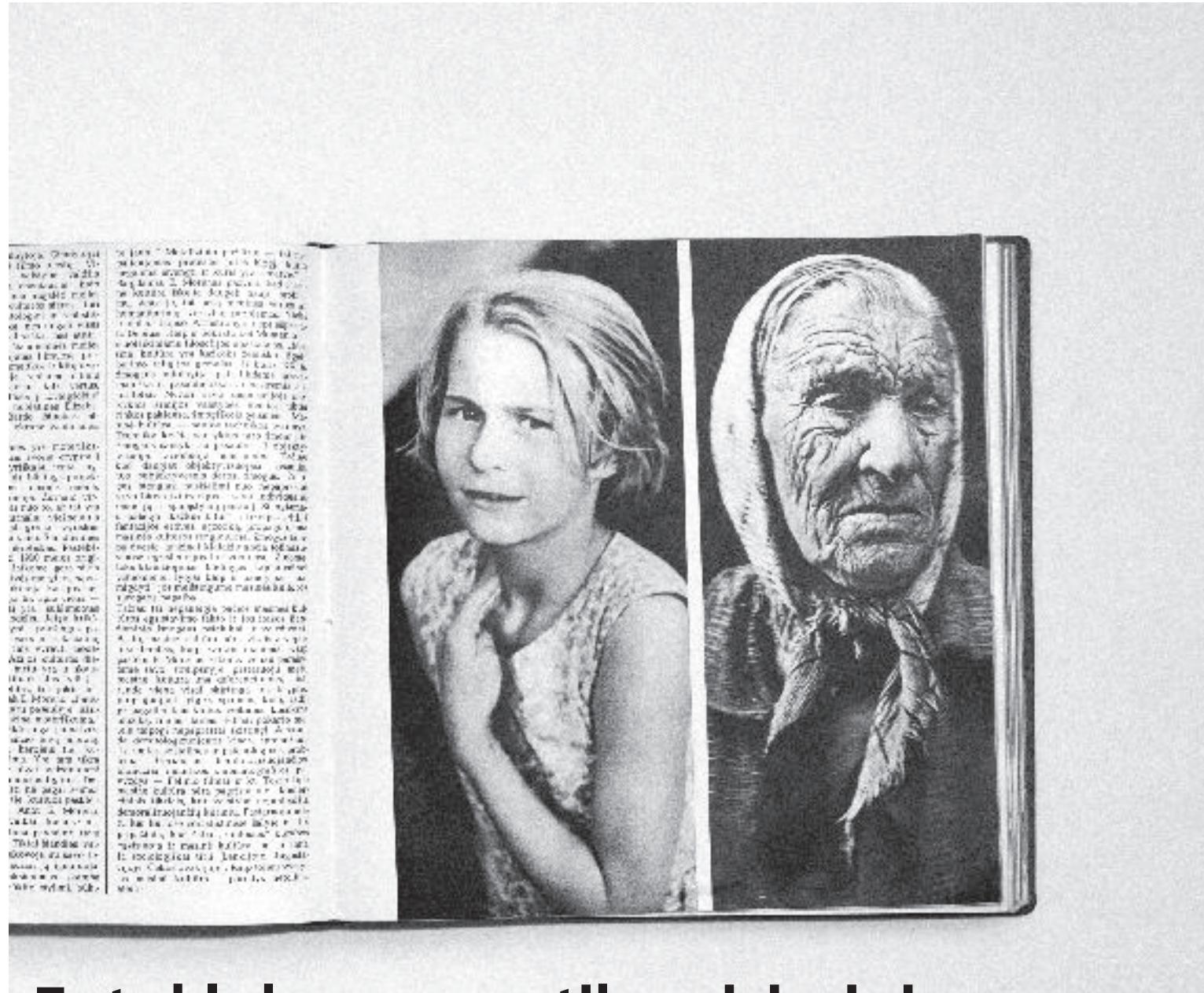
Nr. 5
(899)

2014 m.
vasario 6–12 d.

Kaina 3,00 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Fotoklubas – ne tik prisiminimuose

Senajį „Nemuno“ žurnala dažnai iliustruodavo fotoklubo narių darbai.

16 p.

Pusiaužiemis

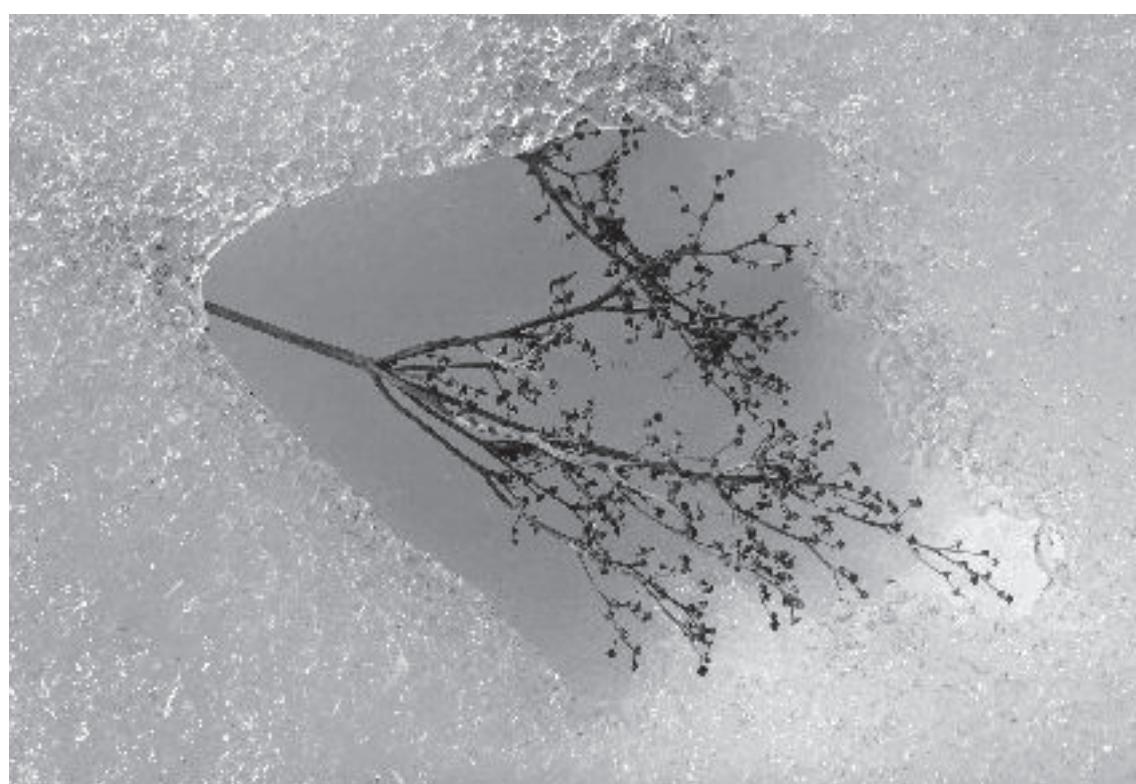
*Barsukas nesivertė ant kito šono.
Pagal kalendorių – švento Pauliaus atsivertimas.*

*Skamba bažnyčių varpai
ženkliai pailgėjusiai dienai.
Gurgžda sniegas,
praeiviu blyškūs veidai,
prislopės automobilių triukšmas –
pro šalį ir pro mane.*

*Nedrąsiai pakeliu akis,
ištiesinu kumpančią nugaraq,
sutelkiu žvilgsnį –
už purvu aptaškytos storos mūro sienos,
ankštam batsiuvio pulsūsy,
ant lentynos su nuklypusiais batais
rékia gėlę, aukštai iškélusi savo žiedą
lyg tamsiai raudoną piltuvą.*

*Nežinia kieno amžinai užkerēta
Amarilé.*

Zita MAŽEIKAITĖ

Ričardo SAMUILIO iliustracija

Eugenija ŽAKIENĖ

Kauno simfoninio orkestro šventės ir šiokiadieniai

Kauno simfoninis orkestras švenčia 9-ąjį gimtadienį (jo pirmasis koncertas įvyko 2005 m. vasario 5 dieną). Nuo metų pradžios kolektyvas nusiteikė darbingai, i savo kūrybinę biografiją įrašė itin reto žanro kūrinį – japonų kompozitoriaus Atsuhiiko Gondai oratorią „Sakurų prisiminimai“. Kūrinio, kurį atliko orkestras, du chorai ir penki solistai, partitūroje neišryškėjo rytiškas braižas; priešingai – pagal muzikos kalbą galėtum įtarti profesionaliai „sukaltą“ europietišką opusą, tiesa, įgavusį japoniško atspalvio dėl įsiterpusio nacionalinio instrumento *koto*. Kitokia tradicija labiau pastebimesnė prasminėje paletėje – japonų menininkai akivaizdžiai vengė tiesmuko pasakojimo, permastė įvykių eigą ir reikšmę, filosofavo (ar net meditavo) tam tikrų emocijų ar žmogaus poelgių temomis, daug dėmesio skyrė simbolikai. Manau, kad kūrinio gimimas ir atlikimas, be meninių tikslų dar kėlė tikslą priminti visuomenei, ypač jauniesiems jos nariams, apie Japonijos diplomato Čijunes Sugiharo žygarbį – žmogžukumo pergalę karo apimtų tautų dramoje...

Baigiantis vasarai KSO naujuoju vyriausiuoju dirigentu paskelbė Konstantiną Orbelianą (JAV/Arménija), tačiau tik gruodį jis pasirodė už Kauno simfoninio orkestro pulto su solidžia arménų muzikos patriarcho Aramo Chačaturiano kūrinii programa. Nutarusi „Nemuno“ skaitytojams išsamiau pristatyti maestro K. Obelianą, pakalbinau jį ruošiantis gastrolių turui po Baltijos šalių sostines.

– Gimėte JAV, dirbate įvairiose šalyse, tarp jū ir Rusijoje, jūsų šeima kilusi iš Arménijos. Kokiai kultūrai Jūs save priskiriate?

– Neišskirčiau jokios. Esu amerikietis, bet kadaangi mano tėtis arménas, o mama rusė, ir Arménijoje, ir Rusijoje jaučiuosi kaip namuose. Beje, mokėdamas anglų, rusų, truputį prancūzų ir vokiečių kalbas, patogiai galiu jaustis visur. Man labai patinka Lietuva, susipažinau ir susidraugavau su keletu šio krašto muzikų. Kauno simfoniniame orkestre sutikau malonius žmones, jaučiu jų atsidavimą, interesą, todėl džiugu, kad kartu dirbame įdomiuose projektuose. Čia labai palanki aplinka – puiki skambanti salė, labai graži alėja, kurioje mes visi gyvename (*šypsosi*), nuostabus choras, bendradarbiaujantis su orkestru, be to, turite puikų garso įrašų režisierių.

– Esate baigęs Juilliardo muzikos mokyklą kaip pianistas, o kaip atsirado dirigavimas?

– Diriguoti pradėjau netikėtai, spontaniškai. 1989 m. atvykau gastrolių į buvusių Sovietų Sąjungą, susipažinau su puikiais muzikais (beje, taikart pirmasyk pamačiau ir Lietuvą, grojau su Vilniaus styginių kvartetu). Maskvos kamerinio orkestro meno vadovas A. Korsakovas pakvietė koncertuoti. Po mūsų bendro pasiodymo jam staiga mirus, orkestras pasiūlė manapti meno vadovu... Pamaniau, kad panašios galimybės pasitaiko nededažnai, tad nusprenžiau pabandyt. To laikotarpiu gyvenimą įsiminiau kaip labai spalvingą ir įdomų. Ko gero, buvau pirmasis užsienietis, tapęs rusiško orkestro vadovu, ir pirmuoju, gavusiu Rusijos kultūros ministerijos algą... Tuo metu koncertavau kaip pianistas, tad „prijungiau“ orkestre prie savo gastrolių. Mes daug važinėjome (per metus po 150 koncertų, vien JAV apie 50), muzikai turėjo įdomių viešnagių ten, kur iki šiol nebuvu nuvykę. Deja, atėjus krizei, teko nutraukti šią veiklą, nes nebegalėjau vienas rūpintis koncertinėmis keliomis ir kiekvieno artisto gerove... Kita vertus,

manau, kad grįžęs namo, išsaugojau keletą metų sveikatos mamai (jai dabar yra 95-eri), norėjusiai matyti mane dažniau. Tuo labai džiaugiuosi. Tuomet nuostabiai šeimą, sūnų, mano žmona smuikininkė koncertuoja, rengia įrašus, be to, organizuoja festivalį „Sankt Peterburgo rūmai“ bei įvairius muzikinius varokus.

– Pakalbékime apie KSO. Kokį Jūs jį matote, ko, jūsų manymu, trūksta? Kokie simfoninės muzikos projektai praturtintų orkestro istoriją?

– Kaip minėjau, dirbtu su juo labai įdomu. Šiemet, deja, mano laikas suplanuotas minutėmis, bet tikiuosi, kad kitąmet galėsiu daugiau laiko skirti orkestriui, ir kartu su vadovu sugalvosime naujų projektų. Šią gegužę planuojam koncertą iš R. Molinelli, N. Rota's, A. Piazzolla kūriniai su nuostabiu Italų saksofonininku Federico Mondelci. Esu žinėjės su juo po visą pasauli – tai nepaprastai šiltas žmogus ir puikus atlikėjas. Tikiuosi, jog jis sužavės Kauno publiką, kaip tai nutikdavo daugelyje šalių. Vasarą planuojam naujus įrašus, nenorečiau išduoti paslapties, ką įrašysime – dar mąstome. Rugpjūtį kviečiame mano draugą ir kolegą Johną Fisherį (JAV) diriguoti Pažaislio festivalio baigiamajam koncertui. Manau, kad dirbtu su šiuo vienu autoritetingiausiu pasaulio operos specialistu yra labai naudinga orkestro ir choro artistams (beje, įrašant „Simoną Boccanegro“, jie visi buvo tiesiog jį įsimylėję).

Esu išteigęs fondą, palaikantį jaunus muzikus. Vienas jų, pianistas Vadymas Kholodenko laimėjo pernykštį tarptautinį van Cliburno (JAV) konkursą, o tarptautinio P. Čaikovskio (Rusija) konkursu premijas iškovojo kiti trys mano stipendininkai: pianistas Daniilas Trifonovas (prieš dvejus metus Kaune skambinės P. Čaikovskio Koncertą – E. Ž.), violončelininkas Narekas Hakanazarianas ir smuikininkas Sergejus Dogadinas. Labai norėčiau supažindinti Lietuvos klausytojus su šiais gabiais jaunuoliais.

– Ar orkestro įrašyto kompaktinės plokštelynės sulauks pasisiekimo?

– Be abejonių. Įrašyta boso Ildaro Abdrazakovo plokštelynė jau platinama JAV, balandį išeis tenoro Lawrence Brownlee įdainuotas G. Rossini'o operų arijos, o rudenį išleisime G. Verdi operos „Simonas Boccanegro“ įrašą. Dabartinėje muzikineje „rinkoje“ nežinomas orkestras gali būti „išgirstas“, pastebėtas tik pasitelkės ypatingą repertuarą ar itin agresyvi reklamą. Damininko plokštelynės sekmei svarbus jo vardas ir populiari, operos meno gerbėjų mėgstama muzika. Keista, kad KSO su I. Abdrazakovu įrašytas diskas yra pirmasis šiam jaunam, bet jau garsiam atlikėjui, dainavusiam Niujorko „Metropolitan“ opeijoje apie 120 spektaklių. Šiomis dienomis jis pasirodė pagrindiniame A. Borodino opeiros „Kunigaikštis Igoris“ vaidmenyje (tiesioginė spektaklio transliaciją kovo 1 dieną turės galimybę matyti ir Lietuvos melomanai – E. Ž.). Tuo pačiu metu žurnalas „Opera News“ („Operos naujienos“) publikuos platų straipsnį, solisto nuotrauka atsidurs viršelyje. Visoje reklaminėje kampanijoje bus minimas ir Kauno simfoninius orkestrus.

Panašiai atsitiko L. Brownlee, iki mūsų pasiūlymo neturėjusio įrašų... Kai pirmasyk išgirdau jį G. F. Hendelio „Armidoje“, dainuojančią šalia žymiosios Renee Fleming, iš susižavėjimo tiesiog netekau amo – nuostabus artistas, unikalus balsas, tikslai intonacija. Po daugelio mėnesių laukimo su orkestru įgrodome jo kompaktinę plokštelynę, nes artisto tvarkaraštyje, surašytame dviem metams į prieiki, neatsirasdavo laisvos minutės. Puiku, kad jis pasirodė ir Kauno publikai, galbūt, ateityje surengsime dar vieną *belcanto* arių koncertą.

Dékojame maestro už pokalbių, o apie Kauno simfoninio orkestro šventes ir šiokiadienius toliau kalbamės su vadovu Algimantu Treikauskui: „Iš tieų mes rengiamės intensyviai darbui. Manau, orkestras garbingai dalyvavo pasaulinėje oratorių premjeroje. Ko gero, iki šiol nesame grojė tokio masto šiuolaikinio kūrinio, beveik prilygstančio šiuolaikinių operai. Toliau numatomas tradicinis simfoninio orkestro gimtadienio koncertas, kuriame grieš ir diriguos Pavelas Bermanas, beje, dirigavęs ir prieš devynius metus, 2005-siais. Suvieniję pūtikų jėgas, rimtai ruošiamės premjerai kūrinio, apie kurį net nesavaojom, – tikimės atlikti G. Mahlerio Pirmąjį simfoniją (diriguos Martynas Staškus). Bus sugrotos dvi programos su pianistais Luku ir Petru Geniušais; kiek vėliau su maestro Juozu Domarku atliksime Penktą P. Čaikovskio simfoniją“, – pasakoja vadovas.

Nukelta i 4 p.

4 Vyksmas

Funkulierius

Jau ir dar ne, arba parakultūros paraštės

Rašyti šį tekstą imuosi su tam tikru virpuliu. Visai ne dėl to, kad rizikuju, jog tūlas skaitytojas pavadinime atpažins teologinį terminą. Prisipažiniu, mažtant apie pavadinimą, mano akiratyje teologijos nebuvu né kruoplytės. Tiesiog norėjosi kalbėti. Nežinia kiek ir nežinia kam. Galbūt paraoksaliai retoriškai. Tikriausiai ir niekam negirdint. Ir audros, viliuosi, nesukelsiu, nes vis vien mes nieko nepakeisime, o po mūsų – nors ir tvanas.

Norisi kalbėti apie parakultūrą. Arba paraštės tikriausiai to žodžio prasme. Né nesitikint, kad būsiu pakankamai išgirstas ir suprastas. Tiesiog pradėti kalbėti. Turbūt kaip visada geriausiai mintis sudėliojo pats gyvenimas. Būtent praėjusi kasdienybė ir bus šiu minčių prototipas. Nedrįstu jos vadinti praetimi. Né kiek neabejoju, kad ateityje parakultūra tik skleisis ir paraštės platės. Todėl šiek tiek rizikuoju. O kalbėti norisi apie tai, ką pragyvenome ir pragyvensime. Šventes.

Kadaike teko skaityti S. C. Lewiso „Kipšo laiškus“. Manyciau, ir dabar tokis pat veikėjas, galbūt šiek tiek panašus į anū laikų jauną velniūkštį, rašo kasmetinius laiškus. Tiesa, jau ne pragaro viršininkams, bet mums. Keičiausia, kad juos perskaitome. Ne tik perskaitome – pagal juos gyvename. Tiesa, drīščiai spėti, kad tū laiškų autorius neblogai susipažinės su informaciniu technologijų subtilybėmis. Turbūt praėjusių metų gruodžio pradžioje jam tereikėjo spustelėti vieną vienintelį mygtuką. Pakilome į kitokią tikrovę. Tiesa, negatyviaja prasme. Tai, labai keista, įvyko mums nieko nenutuokiant. Gyvenimas, maistas, pinigai, net baldai liko tokie pat – galbūt senok, dulkini, ilgai vienoje vietoje neužsibūnanti. Pasikeitėmes. Vėgi – ne mūsiškis kūno masės indėkas, ne plaukų ar akių spalva, o labiausiai – vidus. Sakyčiau, nejučia tapom savo pačių šešėliais. Todėl, kad gyvename ne dėl kito žmogaus, bet vis labiau dėl daiktų. Be abejo, lygiai taip pat kaip vakar: rytais keliamės, geriamo kavą, dabinamės. Tačiau tik dėl to, kad gautume. Dera konstatuoti, jog riba tarp davimo ir gavimo nyksta. Kartu nyksta ir kultūrinė savastis. Kažkas yra sakės – kiek duodi, tiek tavęs ir lieka. Net tuomet, kai, atrodo, viską ašventėm teisingai, taip, kaip turi būti, – iš viso to lieka tik kiautas. Parodija. Deja, taip drįstu pavadinti ir Kūčių vakarą su paradiniu atsprašymu ir deklaratyviais, vienkartiniais gerais darbais, ir supelėjusių miltų skonių kalėdaityje, kurio pasiūmti prie bažnyčių nusidriekia prekybos centrų vertos eilės, besibaigiančios „atsiskaitymu už paslaugas“ ar „metinių mokesčių sumokėjimu“, kad šeimai bažnytinuose reikaluose būtų gerai. Kad instrukcijos būtų išpildytos. Ir nieko daugiau. Deja, jau nieko... O dar taip nesenai kiekvienas atlaužtos Kalėdų duonos gabalėlis turejo prasme. Ruošdamiesi šventėms ryždavomės padaryti vieną kitą gerą darbą... Šiandien liko tik forma ir reikalavimai.

Kultūrinj iššūkį meta ir kita šventė – Naujieji metai. Šjemet net nesibroviau į gatvę. Žinau, daug kas ten rinkosi pažiūrėti tik išorinio reginio, o šventės esmė – besaikio egoizmo, kūno malonumų ir alkoholio liūne. Taip, žmogui reikia reginio. Bet šiandien jis tuo ir pasitenkina. Galbūt esame pavargę nuo galimybės žvelgti giliau, matyti prasmę ar paprastą paprasčiausiai džiaugtis. Istrigo vienas girdėtas pokalbis. Penkerių metų vaiko klausė, ką norėtų gauti dovaną. Atsakymas – planšetinė kompiuteri. Kaip iprasta, kalbinantieji praše padeklamuoti naujametinį eileraštį – tada turbūt gaus, ko norėjo. Atsakymas buvo lakoniškas: pirma kompiuteris, kad galėčiau atsiisiust žaidimų ir programų, o paskui gal ir kokį eileraštį ten rasiu. Mama kalbino bent Kalėdų proga aplankiusius žmones pasveikinti. Ir koks atsakymas? Pirma kompiuteris. Jei neduodat – nieko nesveikinsiu.

Manau, tokis netycia nugirstas pavyzdys parodo, kad vis dėlto gyvename parakultūrinėse paraštėse – yra kalendorius, trimituojantis apie šventes, yra šventė, kurią reikia šventi, ir viskas. Žinoma, dera prisipažinti, jog lankydamasis „Maximoje“ kiek nudžiugau – prieš mane stovintieji buvo prisikrovę ne vežimėlius, o tik krepšius gėrybių. Iš ten, kur apie viską pagalvota, einame į gera, maksiminės kultūros era baigiasi? Vis dėlto drįstu dėti ne tašką, bet daugtašķi. Parakultūra tėsis, jei miegosime. Pats laikas pabusti ir apsidairyti. Galbūt tradicijos, amžiaus atrodžiūsios išprastos, jau ima nieko nesakyti? Tuomet tikrai kipšas nuspaudė dar nežinomo mobiliojo aparato mygtuką, ir mes apsivertėm aukštyn kojom. O juk Šeimos metai skatina daug kur gržti, daug ką pradėti atrast iš naujo ir... tiesiog paduoti ranką Žmogui.

Pabaigoje vėl gržtu prie pavadinime pavartoto termino. Švēskime šventes su tyros širdies ir tiesos duona. Jauskime ne tik jų išorinę formą, bet ir esmę. Vien išorė – ne šventė, o tik parodija.

Nerijus PIPIRAS

Šiaurės Lietuvos krašto suartinti

Iškilmės Kauno miesto rotušėje, nes čia vasario 3 d. už eilėraščių knygą „Fontes amoris“ Bernardo Brazdžionio premija apdovanojamas poetas Vladas Bražiūnas. Susirinkusiuosis pasitinka B. Brazdžionio posmai ir tuoju pat vėl grąžina į šiuos laikus, kai jo vardu pagerbiami šiandien kuriantys rašytojai: už lietuviybės, gimtosios kalbos, pilietiškumo tradicijų tėsimą ir naują pastarųjų dvejų metų aukšto profesinio lygio grožinės literatūros ar literatūrologijos knygą.

Miesto meras Andrius Kupčinskas, įteikęs laureatui premiją, labai džiaugėsi, kad ji ir toliau bus teikiama ne tik Kauno rašytojams. Tuo labiau, kad įrodymų, kodėl V. Bražiūnui puikiai dera Bern. Brazdžionio premija, buvo surinkta daugiau nei pakankamai. Tai net ir pačiam rašytojui visiškai aišku: „su Bern. Brazdžioniu mane sieja ne tik bendra pavardės šaknis, bet ir Šiaurės Lietuvos kraštas, visai artimos parapijos. Gali būti, kad mes net giminės galime būti – devintas vanduo nuo kisieliaus. Man labai svarbi kalba, o ir jo kalboje visą laiką išliko girdima pažištama tarmė“, – pri-

imdamas apdovanojimą Bern. Brazdžionį minėjo poetas.

Bern. Brazdžionio literatūrinės premijos skyrimo komisijos pirminkas, rašytojas Gediminas Jankus pristatė sprendimą priėmusią komisiją. Tai poetas, kultūrologas, Rašytojų sąjungos Kauno skyriaus pirmininkas Vidmantas Kiaušas-Elmiškis, poetas, eseistas, savaitraščio „Nemunas“ vyriausiasis redaktorius Viktoras Rudžianskas, poète, prozininkė Lina Navickaitė, ilgametė kultūros puoselėtoja Vida Jasaitytė. Komisija laureatą rinko iš trijų kandidatūrų – be V. Bražiūno poezijos rinkinio „Fontes amoris“ rungėsi ir Laimono Inio apysaka „Kiekvienoje kišenėje pavasarių šimtas“ bei Viktorijos Daujotytės monografija „Boružė, ropojanti plentu“. Lietuviybės puoselėjimas, archaika, baltiškųjų pasaulėvoka ir amžinųjų vertibių puoselėjimas mūsų kultūros ir patirties kontekste tapo svarbiausiais tokį pasirinkimą lėmusiais svertais. O kuria linkme slenka dar visai nesenos literatūrinės premijos trajektorijos matyti iš ankstesnių jos laureatų. Pirmuoju laureatui tapo poetas Petras Palilionis už knygą

Kauno simfoninio orkestro šventės ir šiokiadieniai

Atkelta iš 3 p.

„Kitoje programoje, kurią parengs Modestas Barkauskas, jauna latvių saksofonininkė Paulina Pitenco (ruđenį laimėjusi Kauno „Sonorum“ konkursą) atlikė A. Glazunovo Koncertą. Beje, šiomet mūsų klausytojų laukia naujiena – simfoninio orkestro artistų koncertas, kur jie pagros ir solo partijų. Balandžių išvyks danų muzikos ir atlikėjų projektas, diriguojas Esther Bobrova-Lange. Motinos dienos proga laukiame Modesto Pitrėno padiriguoto koncerto, o „Kauno dienos“ maestro K. Orbelianas atveža italių saksofonistą.

Po truputį įrašinėjame orkestro koncertus, o juos peržiūrint, įdomu stebėti jo augimą. Koncerto Kauno filharmonijoje metu įrašėme A. Chačaturiano kūrinius ir juos parodėme produseriams. Taip mus pakvietė gastrolių į Dubajų (JAE) – pagrosime ten du koncertus su K. Orbelianu ir puičiu arménų smuikininku Haiku Kazazyanu. Kitos gastrolės vyks rugpjūčio pradžioje Norvegijoje: ten orkestrui diriguojas Rune Bergmanas, pal-

kės itin gerą įspūdį Kauno publikai. Pažaislio festivalio uždarymui kartu su Kauno choru atliksime G. Verdi „Requiem“ – šį koncertą skirsite Kauno geto likvidavimo paminėjimui. Dirigentas J. Fisheris ypač norejo, kad dalyvautų Lietuvos dainininkai – solo partijas jau sutiko dainuoti Edgara Montvidas, Asmik Grigorian, Justinina Gringytė. Taip baigsiame vasarą.

Džiaugiuosi, kad Kaune yra puičių muzikų kolektyvas, kuris groja veik iš patriotizmo; tiesą sakant, sunku suderinti mūsų atlyginimo dydį ir atliekamo darbo apimtis. Jau galiu teigti, jog šis simfoninis orkestras garsina Kauną ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Šiuo metu Niujorke pristatoma mūsų ir I. Abrdazakovo plokšteliė, o L. Brownlee įrašas, ko gero, netgi galėtų pretenduoti į rimbą muzikinį apdovanojimą. Kartais pagaujanu save galvojant – ar tikrai esame grojė ar įrašinėjė su tokiais puičiais solistais? Kas galėtų pagalvoti, kad KSO varandas nuskambės „Metropolitan“ ope-roje, viename pasaulio muzikinių olimpų? Kiekvienas orkestras didžiuotusi ten atsidūrės...“

ga „Tautos šauklio aidai. Etiudai apie poetą Bernardą Brazdžionį“, pernykščiai laurai teko poetei, prozininkei Aldonai Ruseckaitei už biografinį romaną „Šešėlis JMM“.

Bern. Brazdžionio premija – tai dar karta parodytas dėmesys literatūrai. Malonu, kad ji skirta V. Braziūnui, kurio poezija labiausiai skleidžiasi kalboje. Tačiau ne tik tai. V. Braziūnas dar yra ir vienas pilietiškiausiai, visuomeniškiausiai poetų. Todėl džiaugiuosi komisijos sprendimu sveikinu jį, – kolegų sveikino Lietuvos rašytojų sąjungos pirmininkas Antanas A. Jonynas.

Visus šiuos sveikinimus ir kalbas, net šventeję tvyrojusią atmosferą perteikti sunku, tačiau įmanoma. O saksofonininko Petro Vyšniausko improvizacijos – ir tos, kurios lydėjo V. Braziūno eiles, ir skambėjusios vietoje sveikinimo žodžių, išliks tik jas girdėjusiesiems.

Todėl skaitytojams paguodai skiriame poetės Daivos Čepauskaitės mintis, kilusias perskaičius knygą „Fontes amoris“:

Būna poezija, parašyta iš pykčio, iš sielvarto, skausmo ar ilgesio. Maža kas verčia kūrėją išrašyti savo sopolius. Vlado Braziūno poezija neabejotinai gimusi iš meilės, tai liudija ir knygos „Fontes amoris“ pavadinimas. Pirmiausia – iš meilės kalbai. Turbūt nežinau kito tokio kūrėjo,

kuris su kalba elgtusi taip jautriai, aistringai, kūrybingai, drąsiai ir atsakingai. Ir ši poeto meilė nelieka be atsako. Kalba atsako V. Braziūnui, paklūsta jam ir išsiskleidžia visais turtais.

Paradoksalu, bet suprasti V. Braziūno poeziją galima ir nemokant lietuvių kalbos. Užtenka jos klausytis, ir įtraukia unikalus garsų, ritmo pasaulis, turintis savą fonetinę magiją. Šis pasaulis skamba kaip muzika, kurioje gieda įvairiausiai daiktai, „dainuoja dalgiai, šnypščia gesinamos kalkės, gurgia alkanos pelės, angelas pučia trimitą, pleška žemaičių lakštingalų gaujos, šoka garstyčių grūdelis, o oras pilnas žalių šnabždesių“. V. Braziūnas įrodo, kad poezija yra aukščiau kalbos – žodžių ir garsų sąjungos su kuria visai naują eileraščio pasaulį. Kaip iš juodos mago skrybėlės iš Vlado knygos iššoka netiekėčiaus šio pasaulio blyksnių: čia kranto žiburių laka vandenį, palepés pelé į gyvenimą žiūri iš auksčio, kalnas verčiasi per galvą, kosi skelatalūpių kaštonai, erkės siurbia pasaulio kraują, prašmatniais rankogaliais plasnoja kaliausė, čia gyslotas dangus, lininiai žaibai, margas ant karties iškeltas babutės sijonas, čia Marija meldžiasi už žmogų. Kaip koks šamanas V. Braziūnas savo eileraščiu užkalba pasaulį, sukurdamas ritualinę mistiką ir dievišką grožį. Jo „babutės darželis“ virsta kosmosu, pilnu žemiško žavesio ir nežemiško pakylėjimo:

rupūželė, ruplėta kaip lelia
žydi prie darbo stalo
gėlėtos kūdros priželė, ezerai prižaliavo prišalo
giliausieji duburiai – vienos brastos

rastai, susprogusio tilto atramos, kyšo
kerpėtos kupros vėžilių
nér pasaulio, daugiau belaikytino
išrautas, išplautas srovų ar išaugtas iš ižulių

sapnų ir svajonių, tik jų dar nedrįstam
vadinti iliuziom, kerplėsos
kelios nugladusios, likusios aštrios
peršinčios akys, gleivėtaodė nušašus
darželio gėlė lelia rupūželė

Šita Vlado rupūželė byloja apie archainius pamatus, šiuolaikinio žmogaus jausmus, apie būties esmę ir gyvenimo prasmę. Byloja kaip sveikas, gyvas ir gyvybingas meilės vaisius, kaip geras eileraštis, kuris yra suprantamas, nes V. Braziūnas „rašo tuščiuose savo piešinių plotuose, savo simfonijų paraštėse, ant savo katedrų sienų, frontonų, altorių, sakyklų, ant vystančios mūsų odos, ant mūsų šlaunų ir klubų, ant gurgiančio mūsų pilvo.“ Rupūželė, kaip džiaugiuosi, kad V. Braziūnui suteikta Bern. Brazdžionio literatūros premija.

Zenono BALTRUŠIO nuotraukos

6 Kūryba

Bronė LINIAUSKIENĖ

Retro

*Man rodos, aš tikrai čia gyvenau –
Vési asla ir abrozai ant stenos.
Dievulio veidas – kenčiantis ir vienas...
Aš nemeluoju, buvo taip, sūnau.*

*Buvo naktis gegužraibų akim,
Žalia šviesa ten liejos iš beržynų...
Ir to regėjimo jau niekas neatims,
Tas paslapčias tiktai širdis težino –*

*Už lango, miško pusén, ten toli,
Puikiausiai atmintis dar mena,
Kai dar tikėjom – esam tobuli,
Kai net nakty saulėtekiai gyveno,*

*Kai medžio siela brinko pamažu,
Kad išsiveržtų pumpurais geltonais...
Bet nesakyk, kad žemėje gražu –
Tu vienadienis vabalas, ne ponas.*

*Esi tik žodžio nebaigtas skiemuo
Iš didelės gyvenimo poems,
Mažiausias aritmetinis démuo,
Kas liks iš vieno vél atėmus vieną.*

Kokia valiuta

*Ašarot sudažyto puoduko??
Gana jau gana
Nustoki juokinti žmones –
Ar tą vieną išvis beturi?
Žiūréki, pilna indauja,
Pasiimk, kokį nori.
Esi kaip išpaikintas vaikas...
O jeigu tokia jau drama,
Nupirkti galiu paauksuotą...
– Durniau, tu durniau,
Kokiaiš pinigais tu nupirksti
Anq natuurmortą,
Kur brangiausi veidai
Ir štai šitas puodukas ant stalo?
Kokia valiuta
Anq neužmirštamą
Alyvomis kvepiantį
Vakarą?*

*Vėjelis varinėjo debesį padangėj,
Bulvių žiedai užsimezgė nuo rūko,
Palaukėje palaidas žirgas žvengė,
Bet man vienos detalės dar pritrūko,*

*Kad susikurčiau tobulą peizažą, –
Jame sutilptų visas mano lobis,
Ir atmintis nupieštų vaizdą gražų
Ant dar švarios, neužtapytos drobės –*

*Šventa tyla, dangaus krašteliš švyti,
Ir ten labai norėtusi gyventi...
Pačiam kampe, po liepomis, matytųs
Oriai susėdę protéviai ir gentys,*

*Paėmę į rankas kas tulpę, kas jurginą,
Jie tēsiamais giesmes giedotų vėlei...
...Bet jie manęs visai nebepažino,
Mus skyrė virpantys šešėliai...*

Nemirtinga

*Blanki vos pastebima,
Mažais, bekvapiais žiedeliais,
Mindoma, važinėjama,
Trypiama svetimų ir savujų,
Atlaikanti karus ir marus,
Šalčius ir sausras,
Kiekvieną pavasarį
Kelias iš naujo gyventi...
Ir kai lieka tušti namai,
Apniaukia visus takus,
Paslėpdama gyvenimų
Buvusią šilumą
Ir saugo kaip sarginis šuo,
O gal kas sugriš?
Maža, nemirtinga
Takažolė...*

Tik nusliuogia šešėlis

*Tik nusliuogia šešėlis per sieną –
juodo katino, medžio šakos?
Bet ne mus ši naktis paaukos,
nes nebuvo čia mūsų né vieno.*

*Tai miegokim ramiai, nusisukę
nuo mėnulio šviesos debesys,
tu esi čia saugus, kol esi,
nors visai nežinau, kas čia ūkia.*

*Šitas „kol“ – jis ir buvo neaiškus,
abstraktus, kaip ir mūsų mintis.
Nespėliokim, ar mus pamatys,
laikas eina ir viską sutraiško –*

*mes jame – mikroskopinis nulis,
tik nematomas taškas. Mažiau.
Aš girdėjau ir viską mačiau,
kaip žvaigždynai į ezerą gulė,*

kaip užgesdami švietė vienodai,
taip gražiai kaip geroji dvasia,
kaip žydėjo skubėdami sodai –
ar nakty, ar tiktais akyse...

Tegul

Gyvenimas trumpas,
Ir eiléraštis trumpas būti privalo,
Néra ko skétriotis ir gudrų vaidinti,
Viskas turi pradžią, turi ir galą,
Kiekvienam savo taką tenka išminti

Ir tuo taku ristele prarisnoti,
Tikintis – pasieksi savajį Eldoradą,
Bet tik kąsnį lengva, brolav, sužiaumoti,
O šiaip – kas tikėjosi rasti, – prarado.

Nes gyvenimas trumpas, žavus ir juokingas,
Tiktai mes vis tragedijas darom iš nieko,
Ir šitam eiléraščiui, žinau, daug ko stinga,
Bet... tegul taip ir lieka.

Laiko yra

Laiko yra – ir batus, ir metus sudėvėsim,
raktai nuo rankų įkais, surūdys, sudūlės,
o tada mes prie stalo ramiai atsisėsim –
vien dėl formos, o ne dėl esmės.

Laiko yra, dar suspėsim užaugt ir pasenti,
net upeliai maži savo kryptį pakeis,
ir ilgai asmenuosime žodį „gyventi“,
patikėję garsais aptakiais.

Laiko yra – dar suspėsim parduot ar išduoti
draugą ar meilę, o gal ir iš karto abu,
išsižadésime žodžio ar pažado duoto
ir nepaisysim jokio tabu.

Laikas – kam greitas, o kam neapsakomai lėtas –
slysta kaip driežas per akmenį pilką, matau,
meile paženklinatas ar išdavystės žymėtas,
bet jis jau nei man ir nei tau.

Dar lis ilgai

Nurimk nurimk, aš sau sakau, –
dar lis ilgai, ilgiau nei spalis.
Nuo prieblados gal apakau,
kad akys ižūrėt negali, –

ar ten ant kelio varnos trys,
ar trys gyvenimai sulyti,
ir gal šalta liūtis prarisi
mane, tave – visus, brolyti.

O gal visai čia ne lietus,
tik eglės debesis pradūrė
ir merkia gal ne mus, – metus,
tik akys jau nebeįžūri,

todėl mes esame piki
ant to rudens, nakties, ant vėjo,
o mūsų metai palikti
liūdni ten po lietum stovėjo.

Džiaugės siela suradusi groži,
Kad mirtis dar aušros neužgožė,
Kad vėl žybsi šalpusnis prie tako,
Kad kregždžiukas lizdely atako...
Bet praskrisdamas kékštas suriko:
– Per anksti, per anksti tu džiaugiesi,
Užmokėt už tą groži turėsi!
– Neturiu né menkiausio skatiko,
Kad įdėciau į tuščią aruodą,
Kuo galiu užmokėt už paguodą
Ar už žodį be pykčio ir melo,
Ar kad meilė ledų nesušalo?
Sielai nieko negali pamiršti
Lyg gysločio vaikystėj ant piršto,
Ir jai grožio negali pakakti...
... Kékštas tolo nutolo į naktį...

Vieškeliai nueis

Vieškeliai nueis, palikę mus,
o kai grįš, jau būsime nuėję,
jie lankstu aplenks visus namus,
virš kurių dabar jau vakarėja.

Ten jau vakarienės nepakvies,
nes nebus kas sédasi prie stalo.
Likęs tuščias kambarys atvés,
o jei stalas tuščias, – atidalo

nuo manęs – tave, o mus abu –
nuo jaukumo, kai už stalo sėda...
Ir neaišku, ar tai aš kalbu,
ar už lango ūbauja pelėda.

Mano karta

Kokia keista mano karta –
nemokėjo laiku nei gimti, nei mirti,
išmėtyta visuos pasaulio kampeliuos,
susitinkanti tik sapnuose arba giliai,
atsakinga už viską, tik niekas už ja,
tebeieškanti teisybės ir meilės,
tebenešiojanti pasiaukojimą ir išdavystę,
krūpčiojanti naktim nuo šūvių ir riksmo,
nutilusių prieš pussimtį metų...
Pati keičiausia karta pasauly,
apkaltinta dėl istorijos, praeities ir ateities,
bet kas prisiims kaltę dėl jos negyvento gyvenimo?

8 Kūryba

Vladas KALVAITIS

Balandis ir bandonija

Nučiužėjus nušokčiojus polkos garsams Tomasius nuolankiai linktelėjo galvą. Melodijos užsakovė į jo aptrintą, vėtrų ir drobių iškankintą, šimtus kartų skalbtą rudeniui ražienų spalvos šiaudinę skrybėlę įmetė – Dieve mano! – ne kelis niekingus centus, bet penkis – taip taip! – penkis naujus auksu žybsincius litus! Tomasiaus veidas ištiso, jis ilgai, nepaprastai ilgai, netgi ižūliai, storžieviskai ilgai spoksojo į jos žalsvas, kaupinas nerimo ir atjautos, sielvartingai malonias, kažkada seniai seniai matytas (tikrovėje ar sapnuose), bet laiko išblukintas akis, pridengtas kietai megztos, plačiais Baltos skrybėlaitės apvadais su rožine kokarda kairiaime šone (irgi kažkur regėta!) ir... Staiga suknubo (kaip ne laiku!) šalia suoliuko, netikėtai, nevalingai paskutiniu mirksniu suskubės ant jo stumtelėti visomis dumplėmis išsikėtojusių bandoniją.

Turgūs miestelyje trečiadieniais.

Dar mieguisti, vos atsikrenkštę, nedarniai slogiai miestelio pakraščiuose pragysta pirmieji gaidžiai, ne lyg duodami ženklą turgaus pradžiai. Žolėtoje, kur ne kur žvyruotoje aikštėje į viršų plūsteli politileniniai baldakimai, po kojomis klojami palaikiai kilmeliai, ant kurių dėliojamos prekės.

Po stoginėmis vienose eilėse kupstuoja lašiniai, dešrų ringės, kvepiančios dūmais nugarinės, skilandžiai, kumpiai, karkos, kitose – sūriai, naminiai pyragai, sausainiai, varškės apkepai su razinomis, trečiose – dėvēti rūbai, batai, apatinis ir viršutinis trikotažas. Iš dengtų mašinų visu savo grožiu stojasi ant žolės sofos, krėslai, etazerės, stalai, dar tinkami naujoti televizoriai, mikrobanginės, bošai ir visa kita, ką pavyko surinkti Erfurto, Potsdamo, kitų miestų miestelių gatvėse.

Nuo vaisių, daržovių, česnakų, svogūnų, kopūstų sklindantys įvairiausi kvapai drasko šnerves. Kelnės, batai, striukės dvelkia senumu. Inteligentės čiupinėja dviem piršteliais, kitos, ne tokios išrankios, matuojasi be jokių skrupulų – ant apatinį. Ypač demokratiskos jaunos panelės.

Taigi turgus lūžte lūžta nuo daiktų gausos. Lūžta, kaip čia sakoma, – iki „dylikės“. O tada – jau be gaidžių palaiminimo vyniojami baldakimai, dėvēti rūbai kišami į maišus, baldai ir elektros prekės – į mašinas. Pavieniu ar būreliais miestelėnai su pirkiniu kervina aukštyn kylančia gatve į centrą, kur prieš minutę kitą prie šviežiai bananine spalva nudažyto suoliuko suknubo mums jau pažįstamas Tomasius, suspėjės ant jo padėti įvairiaspalvėmis dumplėmis prasiskėtusią bandoniją. Bet dabar ji buvo ne viena. Greta tupėjo bandonis. Liūdnas, sutrikęs, nuleidęs snapelį.

Šémaplaukis, šelmiškai primerktomis akimis gydytojas į nesusegto chalato kišenę įmukdė fonendoskopą, sunėrė rankų pirštus ant pretenzingai pilnėjanti pilvuko ir kreivai, vienu vyzdžiu nužiūrėjo išlakų, ramų seniūno pavaduotoją Eimintą. Tris kartus apgailestaujamai kinktelėjo galva – girdi, nieko ne-

galiu padėti, aš ne Viešpats Dievas. Braškiniai jauno vyro skruostai balstelėjo, jis aisiai atsiduso, norėjo kažką pasakyti, bet tik gaktelėjo.

– Margas – pilnutėlis. Buvo dar viena vietelė, bet prieš pusvalandį kapinių sargas iš placių išsikerojusio alyvu krūmo išplėše nuolat berninėjančią – tu ir pats žinai – kraupiai nėščią su prakiurusiu kiaušu per patį momeną grąžuoļę! Ją tikriausiai namiškiai išsi-veš, bet Kujokų kaimas toli, už penkiolikos kilometrų, giliose pelkėse. *Kolchozai* sukiužo, pirminkai išsilakstė, pas ką kreipsiesi, kas pasiūlys sunkvežimi? O gal ir neišsiveš?! Gal čia laidos?! Be to, ir mūsų slaugoje ant dvių močiučių spintelų žvakutės blukčioja, o akys į langą, į dangų nukreiptos – per kurią properš angelas mostels... Tai matai, kaip! Diena, matyt, karšta, ilga bus.

– Ką man daryti? – lyg Kinto, lyg pats savęs pakaustė Eimintas.

– Bandysi padėti. Prisiųsių vyrus, kurie malkas skaldo, ir tokią nedicką mergaičiukę, kaip sakydavo senoliai, tinkančią ir prie svečio, ir prie *pečiaus*, su nurašytomis paklodėmis ir antklodėmis – apiplaus, suvynios, suvystys ir palaikysim malkinėje. O šerme-nims, kiek žinau, pačiam teks ruoštis...

Mintis apie šerminis sujudino visą kraują – nuo galvos plaukų šaknelių iki kojų pirštų galiukų. Nir tulys ipuole į smegenis, provokuodamas klausimą po klausimo. Kodėl jis, kompiuterių ir interneto asas, žinantis, kur ką ir už kiek pirkti, kokioj landoj ieškoti vienokių ir kitokių žinių, privalo tuo rūpintis? Kodėl būtent šiandien, a? Kodėl? Kaip tyčia, seniūnas su pavaduotoja ir buhaltere gerokai prie gaidgystę, sukritę į „Audi 100“, išlėkė „pasiubagauti“ į sostinę. O tu čia vienas sukis, kaip išmanai. Stai tau, boba, ir devintinės! – sukiodamas galvą sakydavo senelis.

Taigi ką daryti? Nuo ko pradėti? Patirties – ne *prūdai*. Kokie čia *prūdai*, po velnii! Ką sakė daktarėlis? Padėsiu! Prisiųs tą nedicką mergaičiukę. Vadinasi, apiplaus, nuskus, aprengs? Kuo aprengs? Kuo? Kartais, galvai sutrikus, darbus perima kojos. Jos ir nuvedė sutrukus Eimintą prie barakinio tipo patrėšusio pastato, kur – tą sužinojo iš smalsių kaimynų! – dešimties kvadratų su vienu langu į pasaulį kambarėlyje bene visą amžių kretėjo didelių pretenzių neturintis velionis. Kambarėy statas, lova, užklota tamšiu milu, dvi kėdės, gembė, kibiras. Nei kostiumėlio, nei marskinėlių, nei apavo. Prie slenkscio – nunešioti sandalai. Nusikabino nuo gembės tik apynaujį kaklaraištį ir rankšluostį.

O kas toliau? Savivaldybė skėsta skolose. Jos laukia „Titaniko“ likimas. Laidojimo pašalpai dokumentų neparuoši. Už pinigus, surinktus iš prekiavojojų turguje, nupirksti tik karsto antvožą. Kiek kainuoja karstas? Sako, daug. O įkapės kiek? Nežino. Savivaldybės aukščiausios galvos išlėkė. Pasitarti nera su kuo. Klebonas gydos opą. O dabar reanimuojasi Valakampiuose. Jį pavaduoja vikaras plušą kaip jautis. Dekano prašymu sielovados reikalus tvarko net keturiose bažnytėlėse. Visur pasirodo kaip jaunas ménulis. Davatkos zyzia it šiřsės. Mišios ne į Mišias panašios, o į darželinukų spektakliuką. Nieko daugiau negirdi, tik *dominus vobis cum spiritus sanctus ir amen amen amen*. O vyrai gagena, – ausis, poniuotės, prasiplauti reikėtų, siera

Zenono BALTRUŠIAO nuotrauka

priskretusios. Gerai įsiklausykit, ką sako kunigėlis: „Duonos po bišķi, spirito po šaukštā.“

O čia smakt dar viena bėda: vienintelė privatū šarvojimo salė „Dangaus šviesa“ nuo vidurnakčio užimta. Kur šarvoti velionį? Paklode suvyniojus į duobę nejimesi. Ne žydai esam.

Nieko geresnio nesugalvojės émė dvalakuoti iš gatvės į gatvę, iš namo į namą. Užsuko pas kultūros namų direktorę, bendruomenės pirmininkę. Susitiko su parapijos Gyvojo rožinio draugijos moterėlėmis, nukako pas vieną kitą verslininką. Nutarė pasiskolinti pinigų iš tų, kurie juos kojinėse laiko, nes bankomato bijo kaip velnias kryžiaus. Su pirmomis šimtinėmis dievobaimingos moterytės nulékė į morgą (velionio ūgi pamatuoti), paskui į turgų. Gal dar ne visi išsisikirstė? Gal ko nors nebrangaus įkapėms suras?

Geras, kilnus žmogus buvo Tomasius. Paprastas, nors prie širdies dėk. Artimas. Kaip savas pirstas, sava ranka. Kaip duona, kaip vanduo. Aha! O mirtis va kokia! Prie suoliuko. Nei šis, nei tas. Už ką tokia dalia?

Trisdesimt trejus metus (tieki, regis, išgyveno Kris-tus) po kelis kartus per dieną lyg į Golgotos kalną lipti ant višķu – ne juokas! Ksaveras, amžinatilsį Tomasiaus draugas, kartą ūkiškai pastebėjo: „Jo darbas, vyrai, ne kepurę pridėt. Ne pirstą apšlapinti. Tai katorta! Baisi katorta! Dėl ko? Dėl tų kelių grasių? Ne! Ne! Dėl muzikos. Dėl tų visų lendančių į ausis garsų. Kad jums šviesiau, šilčiau būtų. Kad savo kasdienį pykti užgesintumėte. Savo nuodėmes pamintumėte

po kojomis. Štai dėl ko!“

Gryną tiesą pasakė Ksaveras! Gryną. Laiptai statūs. Statesni nei į Biliūno Laimės žiburi. Braunies lygtamsiu pozemio tuneliu. Turėklų nėra. Atsikvėpti gali tik atsirėmęs į sieną – aukštą aukštą! O laiptelių – 77. Siauri siauri. Visos pėdos nepastatysi – tik pusę. Jautiesi, kaip dabar sako, – nestabiliai. Suvirėjo kojų raumenukai – ir leki žemyn. Lyg į prarają. Nulipant ne ką geriau. Eini skersas, kad kojų patogiai pastatyti ant laiptelio. Bet jei užklūva kulnas – sudrabsi it maišas. Ir dar nosi nusibalnosi. Tačiau įkopus į viršų, – akys nušvinta ir paraibsta. Širdis plaka kaip versio uodegėlė. Vargonai didingi, balti balti kaip pirmas smiegas, o kiek aukso sudėta. Turėjo pinigų žmonės. Ne vien tik sau.

„Tomasius ir vargonai – broliai dyvniai.“ Vėl Ksavero pastebėjimas. Vargonai garsą pameta – Tomasius už širdies griebiasi. Melagingas vargonų garsas lyg koks skundas. Prie jų ir naktis praleisdavo, kol kliautų surasdavo. Rankom nučiupinėdavo, kažką pralydavo, burna prapūsdavo, kol klišas garsas vėl ant kojų atsistodavo.

Tada išeidavo laukan ir į saulę žvilgtelėti. O skubėti nebuvo kur. Nuo senų laikų viengungis. Sako, žalioje jaunystėje labai labai mylėjės. „Vos neįprotėjo!“ – aiškina lūpą prikandės Ksaveras. Bet niekada neprasitarė, kodėl nesuėjo krūvon. Nors iš akių matėsi: žino, kūtvėla. Bet va – vyriškas solidarumas, o gal ir garbės žodis duotas... Savo kamaroje glaudėsi kaip svečias. Dienotvarkė pasikeitė, kai susirado augintinį, pas kurį kurpes nešė per kiekvienną menkiausią pertraukėlę. Ne pas šunéka, ne pas katę ar žiurkėnā. Pas pilkaji balandži, kurį rado giriros gūdumoje gerkai pasiliigojusi. Vos galuojanči. Ne per mėnesį ant kojų pastatė. Ne. Ne. Už tai prierašumu visus naminius gyvulėlius ir paukščius pranoko. Kasdien gelbėtojų palydėdavo iki bažnyčios. Ir pasitikdavo vos jam išėjus iš arkados. Purpt purpt – ir sėdi ant kairiojo peties. Prie pat širdies. Parapijiečiai jiems kepures kelavo iš tolo!

Darbo turėjo apsčiai. Bažnyčios giedoriai – geriausi rajone. Tokius choralus išvinguriuodavo – uždušios stveria. Kultūros namų vyru ansamblis skynė laurus, kur tik pasirodydavo. Su vidurinės mokyklos vaikų choru į Dainų šventes važinėjo.

Geras, smagus laikas buvo!

Bėdos užgriuvo nelauktai. Išsyk lyg susitarusios apsilankė keturios ligos: akivalka, sausgėla, dusulys, širdies virpčiojimai. Įkandin susilpnėjo santarvė tarp

balso, klavišų ir pirštų. Kopdamas *ant višķu* vis dažniau stoviniuodavo. Klebonas raukė nosi, kažką atžariai mykė. Prieš penkmetį atgrojo paskutinius mišparus, ir, užsukęs į zakristiją, pamatė baltą angelą su juodais ilgais plaukais ir melodingu balso tembru. Klebonas supažindino: jo pusseserė, o nuo šios akmirkos – vargonininkė.

Grįžęs namo tris paras, užsigerdamas šaltu vandeniu, ant sienų ir lubų skaiciavo voratinklius. Dingojosi, jog ir jo širdis jais storai storai aplipusi. Ketvirtos dienos ryta iš palovės išisitraukė bandonija. Pamiklino pirštus, spustelėjo sagutes ir nusistebėjo. Melodija gal ir ne visai tobula, bet klausios ausys didelių kliaucių neišgirdo. Su bandonija susigveno antrą kartą. Juos émė kvieсти į vestuves, krikštynas, kartais ir į kaimiskus susibigimus. Tiki pastarieji metai prastesni. Vestuviniams reikia kamerų, vaizdo įrašų. Jaunimas išsilakstę į svečias šalis. Pensija maža. Duona ir vaistai brangsta kone kasdien. Balandis sulys... Pats mažai kur išskrenda, kruopelių, trupinelių paduok, palesink iš sau... Gal ir jis nebeprimate. Vienintelė paguoda – bananinės spalvos suoliukas ir be galio tvirtos charakterio bandonija. Jei kartais pirštai aptirpsta, ji malonai juos pramiklina, tarsi priekaištaudama bei paragindama. „Neišsidirbinék! Dar gali gali.“

Stovi Eikintas sunéręs rankų pirštus (ne taip, kaip daktariukas Kintas ant paties pilvuko, bet pačioje pilvėje), patenkintas, šviesus, lyg būtų laimėjės „Renault Thalia“. Svajonių mašiną. Ne kožnam pabožnam... Bet svarbiausia ne tai. Gera, kad Rožinio moterėlėms pasisekė. Už įkapes išleido pusantro šimto. Ir viskas beveik nauja. Pilkas kostiumas su etikete, balti marškiniai net neispakuoti, tik pusbačių padai šiek tiek padilę. Taip ir verčia galvoti: skubėjo per žvyrelį ir atsigulė pailsēti. Tos padėvėtos prekės – tikra palaima. Jei ne jos, ir pats vaikščiotų plika bamba. Statkeviausiu Juozuko siuviniai tik milijonieriams. Jaustumėsi didžiausiai vargeta. O dabar – nieko. Pamatai ekrane, kokios mados užsienyje, ir kantriai lauki – po pusmečio parduotuvėlėse ir turgeliuose pasirodys.

Tomasius, regis, irgi patenkintas.

Buvusį vargonininką ir bandonininką pašarvojo kultūros namų šokių salėje. Paguldė velionį ant specialiai iš lentų sukalto skydo, pakišę po juo šešias taburetes. Mat karstas iš džiovintų lentų kalamas priuvačioje lentpjūvėje. Buvo metas, kai savininko tévas ir Tomasius prie čierkos ir aušros sulaukdavo. Sukalti karštą pasišovę penki buvusio vyru ansamblio choristai. Trijų balsus pritildė... Nelauktoji. Dabar nebe jie, kiti jiems gieda, kad giesmės žodžiu neužmirštų! Zinote, kiek kainuoja karstas? Eimintas sužinojęs vos iš klumpių neišvirto. Duo bė pasisiūlė iškasti ne bet kas, o keli mokytojai. Ir karsto kalėjai, ir duobkasiai net pasipiktino, kai Eimintas paklauso apie kainą. Todėl ir žvakėms, ir kitoms smulkmėms pinigų liko su kaupu. Žvakides atsinešė į bažnyčios. Atvykęs vikaras surado už didžiojo altoriaus kaltinį Nukryžiuotąjį. Pastatė ant staliuko, apdengto raudona medžiaga, ir dėl viso pilko pririšo prie sienos kaištu, ant kurių kabėdavo stendai ar tautodailininkų paveikslai, moterų nériniai. Moterys pripynė vainikų, krepšelių, pristatė vazą su kalijom, rožėm, lelijom, kurį nūnai pilna visuose darželiuose ir pašaliuose. Vikaras prisizadėjo paaukoti Mišias ir kitas ceremonijas atlikti dykai, iš didžios meilės senukui, nes gerai žino, kad su pinigais šiandien visiems striuka. O laidoti teks tik rytoj, pavakary, nes dvi moterėlės – viena čia, kita atokesnėje parapijoje – keliomis valandomis anksčiau iškelavo belstis pas šv. Petrat.

Keletą valandų pažibinę žvakeles, ščyrai, nuo dūšios pasimelde, visi gedėtojai ir Rožinis sutarė skirstytis. Nes ir kojos nelaiko, ir balsai prikimo. Dar rytdieną priešaky. Tomasius, visą amžių pragyvenęs vienas, nesipiktins, nepriekaištaus. Nebent smalsus jau nimelis kokių šunybų iškrėstų. Ko dabar tik nepasitaiko. Paminklus ir kryžius verčia, metalo tvoreles rauna ir „metalistsams“ pusvelčiu parduoda. O čia ir kryžius gero kalvio kaltas, ir žvakidės ne kokio motiejaus gremžtos. Matyt, teks perspėti budintį

policininką, kad važiuodamas pro šalį dažniau akį užmestų į durų užraktą ir į langus, maštė Eimintas, žingsniuodamas miestelio centro link.

O čia net akys ant kaktos išlipo.

Vakaro apyblandai artejant, didžiuliai „Rimi“ langai visą savo neoninę šviesą stumtelėjo iki pat skvero, į padrikai sustojusių ir pritilusių žmonių tuntą. Žengės dar keletą žingsnių, neteko žado kaip ir visi kiti, subėgę iš atokiausią miestelio pakraščių. Tieki susirinkdavo tik kai koncertuoti atvykdavo „Vairas“.

Ant bananinės spalvos suoliuko tupėjo nepriekaištingai baltas, puošnus, puria, tirštu plunksnų apykakle balandis. Šalia jo grojo bandonija. Pati. Be jokios pagalbos. Jokio grojėjo ar muzikanto nesimatė, nors išdarinėjo tokias figūras, tarsi būtų pasaulinio masto bandoninko rankų tampoma. Tačiau žmogaus nebuvo.

– Velniškas čardašas!

– Ne čardašas, o krakoviakas!

– Man atrodo, džaivas ar salsa...

– Mergužėlės! Tai paprasciausia polka, kurią vašarūškose dar mano *diedas* grodavo...

I šaudinę Tomasius skrybėlę žvangtelėjo kelios monetos.

Minutėlė pailsejus bandonija vėl suvirkavo.

– O Dieve! Kaip aš nemegstu Véberio. O ypač palaiptingosios kates arijos. Seniai begirdėjau.

– Ponija Alina, atsiprašau. Tai Džuljetos arija iš Šarlio Guno operos „Romeo ir Džuljeta“.

– Ponios, kas jums pasidare? Viską supainiojot. Ar ne martinio poveikis?! Tai Eskamiljo kupletai iš Žoržo Bizė „Karmen“.

– O tau, Aurimai, viskis smagiai trinktelėjo į smergenis, jei tuos kupletus sumaišei su Figaru.

Intelektualai buvo dosnūs. I kepurę nuskrendė keilos kipiūros ir, regis, ne su Darumi ir Girėnu.

Prispirtas dienos nuovargio, Eimintas susiruošė pėdinti namo, bet sutrukėdė greta „Rimi“ sustojęs prašmatnus keliautojų ar piligrimų autobusas. Ekskursantai išlipo neskubėdami. Tipeno palengva, mažais būreliais, po tris keturis, linksdėdami susirinkusiesiems tokiu velyvu metu, o kai išvydo balandį ir grojančią bandoniją, tikriausiai išėjo iš veido. Deja, to nesimatė, stelbė blanda, bet sustojo vienu metu ir sustabarėjo netekę žado.

Bandonija, lengvai atsikvėpusi, įsismagino ne juokais.

- Wie schön klingt waltz von Strauß!
- Nein, doch es ist nicht Strauß über „Turkish Marsch“ von Mozart.*
- To jest Mazurek Szopena.
- Nie, coś ty, przczes to Oginski.
- Daj spokój, ja na pamięć znam – Szopen.
- Bzdura.**
- Slysi, Nastia? Visockij, vezde Visockij.
- Čo tebe, medvedj na ušy nastupil? Eto že Pugaciova sa svoimi rozami...***

Eimintas vos neprajuko, klausydamas tų komentarių. Groja paprasciausią kaimo dailelę, o jiems velniai žino, kas girdisi. Savos mėgstamiausios taip ir nesuvaukiai.

Bandonija suglaudė dumplės, minutėlė atsikvėpė.

Kai į kepurę émė kristi rubliai, zlotai, markės, eurai, litai ir kai balandis vos spėjo linkčioti labdaringai rankai, jis pasivijo Kernagio melodija.

Nukelta į 10 p.

* – Tai Štrauso valsas.

– Ne, tai ne Štrausas. Tai Mocarto „Turkų marsas“.

** – Tai Šopeno mazurka.

– Ne, ką tu, tai Oginskis.

– Liaukis. Aš atmintinai moku Šopeną.

– Nesąmonė.

*** – Girdi, Nastia? Visockis, visur Visockis.

– Tau ką, meška ant ausies užlipo. Taigi čia Pu-

gaciova su savo rožėmis...

Ricardo SAMUILIO iliustracija

10 Kūryba

Balandis ir bandonija

Atkelta iš 9 p.

Palaidojo vargonininką visas miestelis. Kapinėse Eiminto širdis nevalingai daudžesi. Jam, kaip savivaldybės darbuotojui, derėjo pasakyti kokią kalbą. Kuo toliau, tuo labiau gerklę gniauzė irzlus knietulys. Jį išgelbėjo vikaras.

– Dirbo daug. Jokių turtų nesusikrovė. Niekam neliko skolinges. Mylėjo visus parapijiecius, jo muzika ilgai skambės mūsų ausyse. Žemišką paskirtį atliko teisingai ir dorai, ir, be abejoniés, Paskutinio teismo dieną atsistos Tėvo dešinėje... Mums visiems apie tai reikėtų pagalvoti. Amen.

Po laidotuvu grįžtant į istaigą nori nenori teko praeiti pro bananine spalva dažytą suoliuką. Balandžio ir bandonijos nebebuvo. Matyt, jis iškrito iš veido, nes arčiausiai stovintis miestietis suskubo paaiškinti.

– Balandis čiupo bandoniją snapu, pakilo lengvai lyg nešdamas šapą, apsuko aukštai platū ratą virš bažnyčios bokštų ir dingo. Kaip į vandenį. Daugiau nepasirodė.

Toje pačioje vietoje gulėjo vargonininko skrybėlė. Pilna pilnutele, su didžiuoliu kaupu pinigų – ne tik litų, bet ir eurų, zlotų, kronų. Mat nakciai pravažiavo dar keli autobusai keliauninkų. Pamatė tokį nuostabų reginį, užsibūdavo trigubai ilgiau, o pinigelių negailėjo. Užsieniečiai žino: už viską reikia mokėti. Nes antrą kartą nieko panašaus nepamatysi.

– Reikyt suskaiciuoti pinigus, – garsiai pagalvojo Eimintas.

– Tai kad neišeina...

– Kodėl?

– Pirmasis su visa sauja puolė Miknius, tas, kuris lig paryčių karčemoj mokso snapą nuleidęs, – visą delnā apdegė. Vietom mësa atšoko. Klykė kaip versis. Sesėlės, slaugės subintavo. „Rimi“ apsaugininkas vos nuleido ranką – iškart du pirstus apsvilo. O buvęs garsus imtyninkas ažuoliniais *bicepsais*, vadinas Graumedžiu, išibėgėjęs visa jéga spryrė į skrybėlę tikėdamasis, kad ją išmuš iš vietas, o banknotai nuplasnos į šalis. Ir kas atsitiko, pone seniūne, – didysis kojos prištatas skilo pusiau. I rajoną nelaimėli išvežė.

Eimintui šovė į galvą ne visai padorū mintis – patikrinti, kaip Tomasiaus skrybėlė reaguos į jo išsiestą ranką, bet ją bernat atitraukė. Pirštais perejo elektros srovę.

Miestelėnai žvalgėsi, trūkčiojo pečiai, krapstė pausius, bet nieko gero nesumislio. Kol visai nelaukta pasirodė moteris su gelsva skrybėlaite ir rožine kokarda kairiaime apvado šone.

– Galėčiau jums padėti. Skaiciuoti moku, – pasisiūlė ponia. – Juos reikyt kur nors gražiai sudėti. Geriausiai tiktu lagaminėlis.

– Turiu! – šūktelėjo Eimintas ir perbėgo į kitą gatvę pusę.

Skrybėlėta moteris visų aplinkinių nuostabai pinigus suskaiciavo greit ir profesionaliai. It visą savo amžių būtų dirbusi banke. Surūšiavo. Svetimą valiutą paverčė litais. Eimintas pagalvojo, kad dabar pakaks visakam. Ne tik gržins skolas, bet ir koplytstulpį pastatys. Va, rodos, ir mato: džiugias Tomasiaus akis, grojančią bandoniją ir linkčiojančią balandį.

Kai atsitokėjo, lagaminėlį laikė rankoj, moters nebebuvo. Nesėjo net padékoti. Ėmė klausinėti, kur ji dingo, bet nieko gero nepešė. Kažkas matė, kad jéjo į „Rimi“, kitas pastebėjęs išeinančią iš „Litfarmos“, o berniukštis tvirtino, kad pries kelią minutes matė ją traukiančią į kapines. Pažinės iš tos gražios gėlės ant skrybėlės.

Ankstyvą kitos dienos ryta Eimintas nuėjo ieškoti Tomasiaus dokumentų. Sandalų prie slenkscio nepastebėjo... Grindys iššluotos, lova gražiai paklotą. Visi dokumentai perrišti batų raišteliu gulėjo ant stalos... O šalia – rožinė kokarda.

Leonas PELECKIS-KAKTAVIČIUS

Bernardas Brazdžionis: nuo „Kelionės miražų“ iki „.... už visų galaktikų“

Iš rašomos esė, pokalbių, laiškų knygos

Trumpas paaiškinimas, kodėl rašoma ši knyga

Šių eilučių autorius ir Bernardo Brazdžionio bičiulystės tešesi trylika metų. Bendrauta ne tik laiskais, telefonu, bet ir tiesiogiai: né vienos viešnagės Lietuvon metu, išskyrus paskutinią, poetas neaplenkė Šiaulių ir kuklios „Varpų“ redaktoriaus pastogės, ne mažiau kartą susitikta Brazdžionių namelyje Kaune. „Varpų“ redakcija vieno pirmųjų savo autoriu, o šiai laikais ir redakcijos kolegijos nario (nuo 1999 (13) numerio) garbei suorganizavo nemažai išsimenančių susitikimų su skaitytojais. O XXI a. išvakarėse poetas netikėtai pasiūlė visą 2001 m. vasarą keliauti kartu, pirmiausia apsilankant vaikystė ir jaunystė menančiuose Stebeikėliuose, Žadeikiuose, Pasvalyje, Biržuose. Planuose buvo knyga. Sutrukė nelaimė, išvysusi tą pavasarij, grįžtant iš „Varpų“ vakaro Rašytojų klube. Teko pasitenkinti tik poeto užuoauta ir linkėjimais greičiau pasveikti, kad kitamet išvykdytume tai, ką sumanėme.

Deja, tai buvo paskutiniai Bern. Brazdžionio metai Lietuvoje.

Poetui išėjus, asmeniniame archyve liko beveik šimtas laiškų, nemažai diktofoninių įrašų ir publikuotų tekstu, o ir užrašų sau. Trys jubiliejinės datatos – kūrybinio kelio pradžios 90-metis, Valstybės literatūrinės premijos paskyrimo 75-metis ir ketvirtis amžiaus, kai poetą vėl išvydome tévynėje, – tapo lemingos, kad ilgiau neatidėliočiau seinių brendusio sumanymo.

Smagu, kad paskutinis poeto eileraščių ciklas „Kas ten šviečia už visų galaktikų“ (28 eileraščiai) pirmiausia buvo patiketas „Varpams“ ir jų skaitytojams. Tuomet literatūros klasikas, atvertęs pirmuosius šiametinių almanacho „Mūzos“ puslapius, sudarė galimybę juos palydėti tik vieną kartą spausdintu jo žodžiu, pasakytu literatūros šventėje Vilniuje 1940 m. kovo 4 d. per Valstybės premijų įteikimo aktą. Na, o „Kelionės miražai“ – ne kas kita kaip pirmojo Bern. Brazdžionio išspausdinto eileraščio (iliustruotame lietuvių kataliku jaunimo žurnale „Pavasaris“; 1924 m. balandis) pavadinimas.

Apie poetą – penki kolegos

Alei Rūtai šaltas lietingas 1944-ųjų balandis, kai ji pravėrė Valstybinės leidyklos Kaune redaktoriaus Bern. Brazdžionio duris, išsiminė visam gyvenimui. Širdis ledėjo iš baimės (pirmasyk iš arti didelį poetą pamatė!). Tamsiai eilute ir juodais ant kaktos krintančiais plaukais jis jai pasirodė gana rūstus. Tačiau tik tol, kol nepradėjo šnekos. Tada ir šypsena, ir juokas atsirado – kalbėjosi, tarsi būtų seni pažystami. Vis dėlto, kaip prisipažino Alė Rūta (tuomet – Alė Nakaitė)¹ jau būdama žinoma išeivijos rašytoja, vis vien poetas jai atrodė „nepasiekiamas“, nesuprantamas; lengviau, regis, į stiklo kalnų iliuptum, negu jo sieloj kampelį pajėgum pra-

verti ir suprasti...

Jos rankraštis netapo knyga. Buvo vokiečių okupacijos metai, po kelių mėnesių prasidėjo dar žiauresnė okupacija. Tie sutapimai buvo lemtingi rankraščiu, kurio daugiau nepamatė. Tačiau jo ne-pamiršo dėl daugelio priežascių. Visų pirma dėl pavadinimo – „Baltos dienos“. Sakė, pati nesuprantanti, kaip tai galėjo atsikitti – juk Bern. Brazdžionio pirmasis eileraščių rinkinys beveik tuo pat vardu – „Baltos dienos“. Alė Rūta šios plonytės knygėlės tuomet dar nebuvu mačiusi ir net negirdėjusi apie ją. Mistika, ir tiek. Užtat gerai žinojo, net atmintinai mokejo daugelį vėliau Bern. Brazdžionio parašytų eileraščių. Todėl ir klausė savęs: ar tai „tiktai sutapimas“? Gal poetas mums, jaunesnijai kartai, turėjo tokios milžiniškos įtakos, kad mes juo net nesamoningai sekėm ir mėgdžiojom? Po daugelio metų, geriau pažindama Bern. Brazdžionį ir mūsų literatūrą bei pavienius jaunesnius literatus, be abejonių galėjo atsakyti – taip! Kelios kartos eiles rašančio jaunimo, keli net dabartinių žymesni poetai daug išmoko sekdamis Bern. Brazdžioniu ar bent juo gérēdamiesi.

Alė Rūta, paklausta, kaip gimė apysaka „Margu rašto keliu“ – knyga apie Bern. Brazdžionį, – atsakė²: „Tai – lyg Los Angeles rašto žmonių išgyvenimų kronika, kur centre visada buvo potetas.“ Iš pradžių rankraštį pavadino „Per pasauly

Bernardas Brazdžionis 1929 m.

Bernardas Brazdžionis – paskutinės klasės gimnazistas.

keliauja poetas“. „Sunkiai rašiau...“ – prisipažino. O pasiteiravus, ką jai, kūrėjai, reiškė gyventi šalia tokios iškilios asmenybės kaip Bern. Brazdžionis, pažymėjo: „Man tai lyg paties likimo dovana. Bernardo Brazdžionio artuma mums visiems, kaliforniečiams rašto žmonėms – tartum gaivinanti saulė. Mes visi esame Brazdžionio šešely – ir tai laimė. Ypač, kai jis tau draugiškas, įspėjantis, patariantis. Tai – moralinė para-ma ir paguoda, dažnai – kelrodis. Niekur be jo neapsieinate: mokykloj, bažnyčioj, tautiniuose minėjimuose. Net ir draugų susibūrimuose. Poetas mus gaivina eileraščiais arba ir tikтай giedria nuotaika, humoru. Visus jis uždega, atgaivina dvasiškai.“

Tačiau ir praėjus daugeliui metų Bern. Brazdžionis jai visų pirma liko pirmasis redaktorius, kurį teko pažinti.

Valstybinė leidykla – ne vienintelė vieta, kur redaktoriauta. Daug tos sprangios duonos valgyta. Dar nuo universiteto laikų. Taigi iš pradžių – „Lietuvos studentas“, paskui – „Ateities spindulai“, vėliau – „Pradalgės“, „Dienovidis“. Na, o trentynje – „Eglutė“ (vaikams), „Literatūros metraštis“, „Aidai“, „Prozos antologija“, „Lietvių dienos“.

Bern. Brazdžionis – ir lietuvių rašytojų metraščio „Tremties metai“, išleisto 1947 m. Tiubingene, redaktorius.

Literatūros istorikas, kritikas, vertėjas Juozas Povilonis vieno jo bičiulio rašytojo yra apibūdintas kaip literatas, kalėjės toliausiai už visus. O Bern. Brazdžioniui tai studijų draugas.

„Mudu arčiau susidraugavom 1932 m., ir draugystė tėsiasi iki šiandien, – pasakojo³ J. Povilonis. – Mane patraukė jo pastovumas, atvirumas, nuoširdumas. Tik labai jo gaila, kad, atvažiavęs į Lietuvą, nė kiek savęs netausoja. Kas tik kur užsimaino, jis niekad neatsisako dalyvauti iki nežmoniško nuovargio. Jo artimyų žodžiai: „Jis kartais taip išsisemia, kad nebegalė miegoti. Sėdi ant lovos krašto iki vidurnakčio ir linguoja galva.“ Gal už jo nuoširdumą kiek ir atlyginio garbės daktaro titulas, užglaistė tą spragą poezijos posme ir gyvenime: „Niekur neisiu iš tavęs, tévynę, / Niekur neisiu, motin, iš tavęs. / Tavo skausmas, tavo veidas nusiminęs / Iš visur mane sugrižt teves.“ Tai – posmas iš eileraščio „Bégimas iš tévynės“.

Pirmą kartą, vos atvažiavęs, nors buvo naktis, Bern. Brazdžionis paskambino J. Poviloniui. Žinojo, kad sunkiai kojas bevaldo, todėl teiravosi, nuo ko tie kojų skausmai prasidėję. J. Poviloniui

paaiskinus, Bern. Brazdžionis prisiminė Br. Railą, kurį kankino panašios bėdos.

Apie kurso draugą Bern. Brazdžionį su J. Poviloniu esame išsikalbėjė ir 1997 m. birželį, kai trečiasis draugas Kazys Jankauskas jau buvo atgulės amžino poilio. Tiki atkūrus nepriklausomybę paaiškėjo, kad jis daug metų rašė „i stalciu“, o vienas iš penkių tos kūrybos egzempliorių slėptas pas Povilonius. Tam atvejui, jei būtų kratos ar kitaip parašytieji kūriniai pradingtu. Na, o kai jaunystės draugai susitikdavo, visada iš Bern. Brazdžionį prisimindavo.

Poetą pokario Vokietijoje savo atsiminimuose⁴ yra užfiksavusi Australijoje gyvenanti Genovaitė Kazokienė. Ji buvo dar gimnazistė, kai pirmą kartą išgirdo „Šaukiu aš tautą“ – nuo tų eilucių „net nugaros pašiurpdavo“. Vėliau Bern. Brazdžionį sutiko jau Tiubingene, mažame universiteto miestelyje, kur buvo susibūrusi lietuvių studentų kolonija. Kaip prisimena G. Kazokienė, čia kultūrinis gyvenimas virte virė. Steigtos naujos organizacijos, brendo būsimi intelektualai ir kultūros veikėjai.

I tą gyvą bendruomenę viena kartą literatūros popietės proga atvyko geriausiai išeivijos poetai. I salę prisigrūdo tiek žmonių, kad neliko vietos net stovėti. Apie jokius mikrofonus tuo laiku niekas net nesvajojo, todėl sausakimšoj salę buvo sunku girdėti poetus. Bet kai išėjo iš užgriaudė Bern. Brazdžionis, visi Tiubingeno studentai kartu atsakė visa širdimi: „Aš čia – gyva! Aš čia – gyva!“ Jie vienbalsiai nusprendė, kad Bern. Brazdžioniui lygaus poeto néra. Nes jis degino, kaitino, jis neleido nurimti. Bern. Brazdžionio eilės ne vieno sąžinę supertydavo ir ne vieną iš snaudulio pažadindavo, nors tuo metu jaunimas lyg ir nebuvo kurčias tautinėms aspiracijoms. O gal dėl to ir nebuvo, kad protėvių dvasia poetų lūpomis dar juos pasiekdavo?

Kitus girdėtus poetus galima tuo pat užmiršti, bet ne Bern. Brazdžionį, išsitikinusi G. Kazokienė.

Idomi smulkmena: netgi vėliau, kai G. Kazokienė artimiau susipažino su poetu, kai jis 1978 m. lankėsi jos namuose Australijoje, ji tebebuvo išsitikinusi, kad nors „jis iš pažiūros žmogus kaip ir kiti, netgi paprastesnis už daugelių paprastų žmonių, tačiau – ir milžinas, turis galią sutriuškinti ir sutriuškintą pakelti iš dulkių, turis galią tautą šaukti, peikti ir giusti“.

Turbūt bene geriausiai poetą pažinojo ilgmetis jo kaimynas Bronys Raila. Ypač įdomūs dviejų bičiulių pašnakesiai, dar iki Neprirklausomybės atkūrimo skambėjė per „Amerikos balsą“. Štai viena ištrauka⁵, puikiai atspindinti poeto išsitikinimus:

Bronys:

– Griežta Tavo rezistencija. Kaip toli ji dar turėtū siekti? Ar jau nebenorėtum, kad tauta domėtysi Tavo kūryba? Na, kad ir ta prispaustoji, suklapčiukinta tautos dalis? Ir nenorėtum, kad kartais net komjaunuolai ją deklamuotų? Kad ji keiliautų iš lūpų į lūpas?

Argi sutiktum, ar ir norėtum būti tik išeivis, pasitraukęs toli – ir traukdamasis vis tolyn, ligi Ramiojo vandenyno? Ar neprisimeni garsios daineles per aną karą Lietuvoj: „Neišeik, neišeik tu iš sodžiaus, nepaliki žilvičių žalių – be tavęs vakarai bus nuobodūs, be tavęs nebus sodžiuje dainų“?

Bernardas:

– Negraudink taip patetiškai... Ne! Aš nenoriu ir nenorėčiau likti tik išeivis. Bet pirmiausia – koks aš išeivis? Gal kam bus keista, bet aš jaučiuos, kad nesu išeivis. Ir nesu „išeivių rašytojas“. Aš iš tautos neišėjau. Aš buvau išblokštas. Ne savo noru, ne savo valia.

Jeigu būsiu ko vertas, tikiu, išliksiu ir ateity kaip Lietuvos rašytojas, lietuvių tautos poetas. Kaip išliko kiti išblokštėji ar protestavę prieš nelaisvę jų tautose.

Jeigu lietuvių tauta manęs neužmirš, jeigu savin priūms, tai aš išliksiu ir išsiliesiu į jos dvasinį gyvenimą be komunizmo tarnų malonės ir rekomendacijų.

Žinau ir neabejoju, kad jeigu nusilenkčiau jų

palaiai, jeigu susigundydžiau tų sirenų balsais, tau-ta tikrai išspjautų mane, kaip išdavusį Lietuvos laisvę. Ką jis sau padarė su tais išdavikų vardą už-sipelinusiais kai kuriais pabégėliais ar sugrižė-liais...

Ypatinga situacija, Bern. Brazdžioniui vėl iš-vydus tévynę, laukė Rašytojų sajungoje vykusime pirmajame susitikime su kolegomis. Tuomet, 1989 m., A. Baltakis atsiprašė už visus tame pat Rašytojų sajungos pirmininko kabinete per pasta-ruosius dešimtmecius išstartus negražius žodžius poeto adresu. Praėjus devynieriems metams, A. Baltakis prisiminė⁶ ir tą, ir dar ankstesnę dieną: „Nežinau, ar tuomet teisingai pasielgau. Matyt, atsiprašyti dera ne už kitų, o už savo paties žodžius ar poelgius. Tačiau esu spontaniško temperamento ir kartkartėmis iššoku lyg tas Pilypas iš kanapių.“

Beje, 1989-aisiais su Bern. Brazdžioniu susitikau ne pirmą kartą. Buvaus sujaudintas, kai 1979 m. rudenį Los Andžele po vakaro, kurį mes, atvykėliai iš sovietų Lietuvos, surengėme tautiečiams, prie manęs priėjo ižymusis mūsų poetas ir, draugiškai šypsodamas, paklausė, ar aš jį paži-tas, o išgirdės teigiamą atsakymą, pasiūlė su juo praleisti vakarą Santa Monikoje, svetinguose Arbačiauskų namuose. Žinoma, sutikau. Tik pasa-kiau, kad nenorėčiau važiuoti į kitą miestą vienas. Dėl to man šiandien gėda. O tada netgi džiaugiausiu, kad bus liudininkų, ką aš kalbėjau su Bern. Brazdžioniu, broliais Railomis, su šeiminkais – rašytoja Ale Rūta ir jos vyru architektu, kitaip išeiviais... Ir nors tą tolimal vakarą Santa Monikoje nebuvalau iki galo atviras ir netgi šapsq gėriau saikingai, vis vien išsiskirdami su Bern. Brazdžioniu pasibuciauome kaip broliai. Įsiminiau tokį mūsų patriarcho palyginimą. Sako, poezija – kaip tas piens, kurį valstietis bidonėlyje nuleidžia į šulinį. Kai paškui jি ištraukia, pieną randa jau susi-sluksniausiu: apačioje – liesapienis, tai – mūsų prastesni eileraščiai, aukščiau – grietinėlė, tai – mūsų gerieji dalykai, o pačiam paviršiuje – visokie nėšvarumai, tai – kūriniai, susiję su politika. Dėl tų politizuotų kūrinii mes daugiausia ir kivirčijamės. Bet juk galime, sakė Bern. Brazdžionis, į tą nelemtą paviršelį nekreipti dėmesio. Du talentingi pojetai visada gali rasti bendrą kalbą.

Už ar virš visų galaktikų?

2002 m. liepos 12 d. radijas pranešė, kad nebéra Bern. Brazdžionio. Taip sutapo, jog savaitės pradžioje išsiunčiau poetui laišką, o su juo ir ką tik baigtą tekstą apie Vokietijoje redaguotus „Tremties metus“. Keista nuojauta sakė, kad Bern. Brazdžionis nepamatys šios siuntos. Deja, ji neapgavo.

Dabar jau aišku, kad ir čia aprašytas 1999 m. birželio 4 d. rytas – paskutinioji poeto viešnagė Šiauliouose. Vėl keistas sutapimas: trejetą metų stal-čiuje pragulėjusių garsajuostę susiradau 2002-ųjų liepos pradžioje.

Taip ir nespėjau poeto paklausti, kodėl „Var-pams“ atsiųsta paskutinijį eileraščių ciklą pavadi-но „Kas ten šviečia už visų galaktikų“, nors pirmojo ciklo eileraščio pirmoje eilutėje aiškiai klausia-ma: „Kas ten šviečia virš visų galaktikų?“ Ar tie prielinksniai labai keičia esmę?

Nukelta į 12 p.

¹ Iš knygos autoriaus pasikalbėjimo su Ale Rūta, 1992, gegužė.

² Iš Alės Rūtos laiško knygos autorui, 1994, rugpjūčio 1.

³ Knygos autoriaus pasikalbėjimas su J. Povilo-niu užrašytas 1994, rugpjūčio 21.

⁴ G. Kazokienė. Bernardas Brazdžionis – gyvoji legenda // Mūsų pastogė, 1987.

⁵ Pasikalbėjimo tekstą knygos autorui atsiuntė Br. Raila.

⁶ Knygos autoriaus pasikalbėjimas su A. Balta-kiui užrašytas 1998, balandžio 19.

Bernardas Brazdžionis:

nuo „Kelionės miražų“ iki „.... už visų galaktikų“

Atkelta iš 11 p.

Kai tokį klausimą uždaviau filosofui, jis pasakė, jog tai klausimas iš astrofizikos, o ne fantazijos sritis. TARP visų galaktikų yra tarpgalaktinė erdvė, ji ir virš, ir už, ir prieš, kaip pažiūrėsi. Pabaigos visata neturi, ir neaišku, ar todėl, kad plečiasi, ar tiesiog jos nėra.

Tačiau poetui, regis, rūpejo kitkas.

Kas mums šiandien Bern. Brazdžionis? Šito klausiau įvairių kartų rašytojų ir mokslininkų. Ne visi atsakymai tokie, kokie buvo prieš ketvirtį amžiaus. Ir vis dėlto...

Akademikas Vytautas Martinkus pažymėjo, kad apie šį žymų poeta dar mažai téra parašyta mokslo straipsnių ir studijų, néra išeista mokslo monografijų. Bern. Brazdžionio kūryba ir kita veikla paliku si daug pėdsakų tiek Lietuvoje, tiek JAV, laikas juos naikina, todėl reikia surinkti, aprašyti, pradeti analizuoti. Petro Palilionio etiudų knyga „Tautos šauklio aidai“ (2012 m.) – tik pradžią pradžia to, ką rei-

kėtų ir ką galėtume padaryti jamžinant literatūros klasiko kūrybą ir asmenybę.

Anot prof. dr. Pauliaus V. Subačiaus, Bern. Brazdžionis yra vienas mūsų didžiųjų, jis tikrai nusipelne ne vienos knygos. O anuometiniai sentimentai, pakilūs žodžiai – patikimas liudijimas, kaip mąstyta ir jausta Atgimimo metais. Tokie buvome.

Poezijos klasiku Bern. Brazdžionį neabejodamas įvardijo Donaldas Kajokas.

Poeto kūrybos ir jo paties sugrįžimą į Lietuvą po dešimtmeciu, praleistu išeivijoje, prof. dr. Petras Bražėnas ir po ketvirčio amžiaus palygino su pačiais reikšmingiausiais politinio, visuomeninio, kultūrinio gyvenimo įvykiais.

Išgirdęs tokį klausimą, Vladas Bražiūnas tiesiog pasiūlė atsiversti 1994 m. „Poezijos pavasario“ almanachą, – nuo tol jo požiūris į Bern. Brazdžionį ir jo kūrybą nepakito. Štai keli poeto kraštiečio ir jaunesniojo plunksnos brolio vertinimai, išspausdinti 61-66 leidinio puslapiuose: „Kartos vis keicias, o Bernardas Brazdžionis, ir nutildytas, ir pa-

slėptas, ir suslėgtas į storą klasiko pilnatiess tomą, – vis verčia maištanti ir grumtis“; „Yra vėjavaikių mostai, ir yra mostai Bernardo Brazdžionio – auksčiai ligi Senojo Testamento moralinių pranašysčių ir tiesų, platūs – ligi kandidato į dabartinius deputatus rinkiminės reklamos. Aktualijų, išskaitytų ir išmatytų, nebevisad sugeba aplglobti poezijos dvasia, kitąkart jos ir lieka rodyti neišrankų poeto būdą, dorą žmogišką poreikį būti visur ir su visais, kur tuokart regis svarbu ir būtina“; „Gal kada visiskai pagaliau atprasis nuo ideologinės rikiutės, eisim sau laisvai pašvilpaudami ar giliai išimastę, žvelgsim į vieną kito, į paskirų eileraščių veidus ir lūpas, gaudysim jų žodžius ir gérésimės kiekvieno iš jų savaimingu grožiu, jų nesurūšiuojama, nesuklasifikuoja, nesuscheminama esme. Létai tada skaitysiu Bernardą Brazdžionį, po vieną eilerašči per dieną, kaip po vieną per dieną mėgsta skaityti kitas gražus to paties mūsų krašto poetas Henrikas Čigrijus, gyvensiu su tuo vienu eileraščiu, vartysi sau ir vartysi kokią brangią Ber-

Regimantas TAMOŠAITIS

Žemaitiški nutikimai

Nūdien tikrindamas savo elektroninį paštą nusprendžiau pasidairyti ir šiukšliu aplanke, ten tarp beprasmiškų „pixer.mobil“ pranešimų radau laišką dar iš vasaros laikų. Nors ir šiukšlė, bet reikšminga, nuo vienos profesorės, kilmės žemaitiškos, tad pagarbai bandau atsakyti. O praėjusios vasaros laikas yra toks. N. [pavardės maldavo nenurodyti. – R. T.] rašo:

Mieliečiai, mieli facebook bičiuliai, siūlau rašyti ciklą: „Vasaros nuotykiai“. Taigi pradedu pirmą:

Brūkšnelis žemaičių portretui

Parvažiuoju iš Palangos į gimtąją Kretingą dviračiu. Ties geležinkelio susispynė iš nuovargio kojos – parkritau. Šiaip taip atsistoju, nupurčiau dviratį, veduosi.

Iš priekio lėtai priartėja vaizdelių stebėjės vyriškis:

– A da reid? (ar dar rieda?), – klausia.

– Reid, reid (rieda, rieda), – atsakau mums praslenkiant. Ir pagalvojau: Kažin ko tokioje situacijoje paklaustų prancūzas? O amerikietis, latvis, aiрис ir t. t.? Ką manote?

Tai toks buvo tas N. (be pavardės) laiškas, su kėlės daug minčių (kažin kaip ten atrodė filologė profesorė, išsitiesusi ant mūsų gimtosios Žemaitijos žemelės?) ir paskatinės apmąstyti temą: *Nacionaliniai stereotipai egzistencinio absurdo akiavizdoje*.

Atsakau gerbiamai N. (be pavardės) punktas po punkto, kaip mokslinėje konferencijoje, kur mums kartais tenka susitikti ir kalbėti apie kur kas mažiau reikšmingus dalykus:

1. Žemaitis teisingai mąsto, jis žiūri, ar daiktas dar geras yra. Linkėjimai jam, jei dar ten sutiks!

2. Amerikietis sakytu: *ar tu esi OK?* Ir nedrįsk atsakyti, kad *neokei*. N., kad ir tysodama kraujo klane, turėtų žvaliai šuktelti: *I'm fine* – aš esu faina!

3. Lietuvio droviai apsimestų nieko nepamatęs ir praeitū pro šalį, nusukęs melanholišką žvilgsnį į žalias lankas. Esu ir aš ne sykį taip padares. Gal žmogus savo nelaimėje nori pabūti vienas?..

4. Prancūzas? Paleistų gražią trelių išmiklintu liežuvėliu ir nosiarykliniu balseliu (jų pagrindinis artikuliacijos padargas juk yra nosis, iš jų ir atskirsi prancūzai), bet nė piršto nepajudintų. Žemaitiškai iš savo kraujo klano atsakytume jam labai aiškiai ir paprastai: *Ale ek tu šik!* Šiaiš ju biliejiniais Kristijono Donelaičio metais jam derėtų dar ir „Metus“ pacituoti, tą vietą apie varles bei rupuižes...

5. Airis? Airiai turi gerų vaistų nuo visų fizinių ir dvasinių traumų. Gal ir padėtų. Jei ne airiai, tai škotai – aš jų vis tiek neskirių. Nebent kuris nors būtų su sijonu. Jei pamačius tokį kyla sumaištis galvoje, reiškia, tai bus škotas.

6. Latvis? *Zirgo galva*, mūsų brolis, tik smagiai nusivengtų. Tai irgi teisinga reakcija. Kaip kitaip reaguos iš egzistencinėj absurdo, pamatyta Kretingoje prie geležinkelio? Tikras *dao de dzin!*

Visgi aš renkuosi žemaiti. Jis man kažkaip prie širdies. Nepraeis pro šalį ir nesimaivys.

Ta proga YouTube tinklapyje yra įkelta graži žemaitiška dainelė, susijusi su aprašyto egzistencinio absurdo įvykio vieta ir situacija. Iš jos sužinome, kad tokie dalykai ten vyksta dažnokai:

KRETINGUO

*Mūsa miestelis kap kliuorelis.
Aplinkou žaliou žemaitiu kalvelės.
Céntré yr maksima i kebabéné,
Stuov bažnyči i krautuvé naktiné.*

*Poležaikina gatvie numeris trys
Yr mūsa chata i tén zajabys.
Yr tén Lenins i yr Orvénis,
Yr tén alaus i yr degtinés.*

Priedainis: Kretinguo, Kretinguo, gera gyventyr Kretinguo!

*Jegu nu grieku nen méiguot,
Ek pas bruoli Astiju ešsispaveduok.
Jegu nu kaifa joudou venas,
Važiouk atsigaut i Pakutuvienus.*

*Jegu su nervas švaka yr,
Klaipieduo Bangų gatvie tor priiunt.
Jegu yr puoreikis gryna uora,
Šalép yr Palonga – oustyk kék nuori.*

*Pénktadienes kultūrnamy šuoke už,
Dūzt butelkas i kaula lūžt.
Rek savém paruodyt é pasikuolyt,
Vo je nesigaus – tavém ešruomys.*

*Per švēnta Ontuona koncertou élgaplauke –
Tuoki pagaute é doute per straubli.
Vo ku čia daugiau – rek maute pri Prūda,
A pri Kormaitiu užtvankas pélte i dūda.*

*Ka tep pamēslji gera čia vēita –
Vakus augint i rame nomérte.*

*Šią gražią žemaitišką regioninio kolorito dainą
sukūrė ir atlieka „Naratyvinis 100 g Alkobilis“,
talentas iš Žemaičių žemės, vadinantis save *Alkobilly Man*.*

Mąstydamas apie nacionalinius ir kultūrinius stereotipus (kas tuos prancūzus privertė kalbėti per nosi – kaip kokius paukščius!), vėl grįžtu prie žemaitiškojo etninio tipo. Kas jų tokiai sukūrė, kas suformavo? Manau, kad žemaitiškam charakteriui – tūkstančiai metų, jis formavosi kartu su ledynmečiais, o ir moterys čia yra ne mažiau kietos nei vyrai.

Bernardas Brazdžionis ir rašomos knygos autorius Kryžių kalne. 1991 m. birželio 5 d.

Apie tai – dar viena graži to paties atlikėjo žemaitiška dainelė apie Vladžio (Bladžio) meilę ir jo moterį, kuri tarsi perkelta į mūsų žemę iš Williamo Shakespeare'o tragedijų, taigi dainelė apie tokią mūsišką ledę Makbet. Sakyčiau, ši dainelė yra žemaitiško epo aplaifa, pasakojimas apie mitinį mūsų pradžios laiką ir nežmonišką žemaičio išvermę. Gaila, kad neturime epo visumos.

Žeimaitėškas meilės éstuorij' BLADI LUOV

Tükstonté metų é tēik pat déinu Bladis stuov tuo patiuo vėituo.

Tükstonté opiu tēik pat ežeru suspieje nudžiuté vo Bladis ni krust.

*Tuo patiuo vėituo,
Žemelie kėituo.*

Tik saulė pakėla, tujau pat nusileida, kap Bladi mergelės bočkis ont veida.

An' saké imk moném i myliek omžena i vedu stuoviesiau kap kalnaa.

*Kap do kalnaa,
Omženaa!*

Ka naktis ateje žvaigždeles mirgieje apkabénés mergele Bladis guliej'.

Ons ana pasaké aš tava nabūsio aš nuorio būt laisvos i laisvos aš būsio.

*Mon tavés nerek,
Mon laisvés rek!*

*Paleida mergelė Bladiou gruobus,
Po žvaigždeliem bova Bladi luov'.*

*Bladi luov',
Bladi luov'...*

Taigi tokia yra ta žemaitiško epo aplaifa, ji ne mažiau mišlinga nei Sovijaus mitas, todėl kai kurių savykų derėtų patikslinti, išversti iš daugialypės indoeuropietiškos kalbėsenos:

Bladis yra Vladas, Vladislovas – žemaičių mėgštamas vardas. Nes jis etimologiskai susijęs su krauju (angl. *blood*). Na, ir su valdžia taip pat susijęs, nes Vladis paprastai būna smarkus vyrukas. Jei tik kas, nesulaiko savo kumščių – taip atpažinsi, kad kilięs

nardo Brazdžionio eilutę, kad vis kitaip ją apšviesėtų ryto ir vakaro, Vilniaus ir Pasvalio saulė, džiugausiu, aikčiosiu vienas ir tyliai.“

Kiek kitokia, nors ir nelabai netikėta, ateinančiųjų literatūron nuomonė. Atrinkau Saulių Vasiliauską:

„Daug minčių nekilo... Buvau ir keletą poezijos rinkinių paėmęs, praverčiau. Ne viskas, jei atvirai, su manimi kalbasi taip, kaip norėtu kalbėti šiandien. Nors gal taip ir turėtų būti. O kelios minčios tokios.

Turbūt labai nenustebinčiau, jei, svarstydamas apie savo, kaip jaunosios kartos literatūrinio rašinėtojo ir slampinėtojo, santykį su Bern. Brazdžionio kūryba, leptelėčiau, jog to santykio tiesiog nėra (mat „laikai keičiasi“, „vertybės kinta“ ir t. t.). Visgi kiek pamastęs turėčiau atsiprašyti už tokį postmoderną, t. y. šiuo atveju truputį naivą, leptelėjimą ir paminėti bent kelis dalykus, kurie su Bern. Brazdžionio asmenybe, jos palikimu susisekia ir šiandien.

Pirmasis – muzika. Čia – dainos, giesmės, tebeaidinčios Dainų slenyje, amžini, skambūs, prasmingi jų tekstai, kurti šviesaus atminimo poeto. Puikiai prisimenu, kai mokykloje, gitaros būrelyje, mokytojas pasiūlė išmokti dainą „Klajūnai“, kurios žodžiai – Bern. Brazdžionio. Dar ir šiandien poeto tekstai virsta dainomis – pavyzdžiu, ir Jokūbas Bareikis, ir Tomas Pupinis įdainavo eileraštį „Gėlės miršta“.

nuo žemaičių, kurie ir kietus vokiečius stipriai mušė. Beje, faktas, kad profesorė N. (be pavardės) savo tiriama į laiške nepamini vokiečių, rodo, kaip stipriai į mūsų žemaitišką kraują įaugusi ta sena neapykanta. Dar ji ir rusų nepamini – taip sąmonė ištūminėja sunkias atmintis į pasąmonę. Arba tai tiesiog nuo dviracijos nukritusio žmogaus psichikos simptomai. Taip nukritęs kartais gali ne tik kai kuriuos etnosus, bet ir tėvų motiną pamiršti. Tačiau baikime apie tas traumas ir grįžkime prie poezijos.

Luov' – savaimė suprantama, kad tai yra *lova*, bet ši vieta gali būti suvokta ir kaip *meilė*. Angliskai – *love*, o žemaitiškai – *meilė* – koks skirtumas, juk mes visi esame europiečiai. Abu dalykai susiję ir tiesiogiai, ir metaforiškai, ir metafiziškai. Nes *lova* kaip idėja, kaip transcendentinis vaizdinys, yra pagrindas konkrečiai žemaitiškai lovai rastis. Jeigu žinai, kas yra *lova*, tai, matyt, moki joje ir gulėti.

Taip pat ir *meilė* – ji pasitaiko ne tik lovoje, bet plevena kaip idėja mūsų galvoje, kaip idealus siekinys. Tai ne koks paukštis, jo nenumuši ant žemės. Ir dviraciui ji nevažinėja.

Bet abu dalykai yra labai didelės vertybės. O interpretuoti juos galime įvairiai: kai kam tai bus *Vlado lova*, gal net ir *meilė* tuo pačiu, o kai kam – tiesiog *kruvina meilė*. *Bladžio meilė*. Sakytume – krauko lašeliai dulkėse prie Kretingos geležinkelio.

Tai štai kokie yra žemaičiai – myli laisvę, mėgsta važinėtis, bet supykę tuo pat galii ir *grobus* (žarnas) paleisti. O nukritimus nuo dviracijos – *veini juoka!* Svarbu, kad dviratis važiuotų...

Visgi mažstantis žmogus supras, kad kaip tik žemaitis yra pats taktiškiausias ir subtiliausias iš visų minėtų etnosų: jis, kaip tikras džentelmenas, stengiasi moteriai nepriminti jai nemalonaus faktą ir apie jos būseną klausia netiesiogiai, pasiteiraudamas neva apie dvirati. Jis yra ir matantis, ir jaučiantis, ir darantis.

Pasidalinės šiaisiai apmāstymais ir žemaitiškais epais savo veidaknygėje tuoju pat susilaikiau elektroninio klausimo, kuriame pajautau nerimo gaidelių. Kažkas šiame laiške išdavė daugiametėje pedagoginio darbo pėdsakus. Taigi įelektrintas laiškas: „Šio žemaitiško eileraščio pirmoje eilutėje gal yra *lapsus calami?* Klitorėlis ir *liktorėlis* – juk ne tas pats? Turėtų būti liktorėlis.“

Paaiškinsiu šį laišką: *lapsus calami* lietuviškai yra *lepsis ant kelmo*, tai tokia ypatinga gamtos klia-

Antrasis – tikėjimas. Ir čia turi galvoje ne tik bibliinius intertekstus.

Dar vienas – asmenybė. Išvengsiu žodžio „auto ritetas“, ne dėl to, kad bijočiai būti mūsų visuomenės išjuoktas, dėl to, jog meluočiau ir sau, ir jums. Bet „asmenybė“ čia tinkta. Plati ir traukianti.

Zinoma, tai tik keli „oro gūsiai“, nepretenduojantys į *didelius vėjus*. Svarbiausia, kad ir save gerbianti jaunystė pripažįsta: „Akivaizdu, jog neeilino žmogaus per pasaulį kelauta.“

Ko gero, čia labiausiai tinkta Marytės Kontrinaitės žodžiai: „Bernardas Brazdžionis turėjo Dievo dovaną. Kaip ir visi poetai, sukūrė ir stipresnių, ir silpniesių eileraščių. O jo poetinė publicistika buvo be galio svarbi ir reikalinga Lietuvai, ir jis atliko savo vaidmenį.“

Iš „Varpams“ dovanoto eileraščių ciklo lyg testamentas, lyg atodūsis užbaigus ilgą ir įspūdingą kelionę, – keturios eilutės, kurioms atsirasti priekių viso poeto gyvenimo:

*Pasaulis mažas, o jame
Diena šviesi,
Mes tartum vienas telpame
Jame visi.*

Leono PELECKIO-KAKTA VIČIAUS asmeninio archyvo ir Antano DILIO nuotraukos

da, tikra retenybė, kai tas grybas užauga ne savo vietoje. Kitaip pasakius, neregėtas ižūlumas. Aš pats tokio dalyko gyvenime nesu matęs, nes ant kelmo turi augti kelmučiai, bent jau mano gimtojoje Žemaitijoje. Visi žodžiai ir daiktai turi būti susiję, kitiap mes nieko nesuprastume, kas dedasi aplinkui.

O kadangi kitos dvi realios man yra žinomas, pasistengiau atsakyti profesionaliai, kaip pedagogas pedagogui. Mano atsakymas būtų tokis:

Nu, kad ne – kaip tik taip ir turi būti – *klitorėlis*. Aš tuos du dalykus – *klitorėli* ir *liktorėli* tikrai atskiri, tad nesuklyduau. Tai juk prasmingas kalbos žaidimas: jeigu dainoje būtų visiems žinomas *liktorėlis* – kas čia tokio, kam tai įdomu?.. Kas néra matęs senoviškos lempos? Juk visi žino, kas yra *liktarna*.

Bet etimologinis ryšys tarp šių sąvokų visgi yra, turime gražią bendrą šaknį: abu žodžiai reiškia pakyštą šviesą, šilumą, švelnią kaitrą, malonų spindesį, tokį gyvybės kauburėli. Tai juk tas šventas *altorėlis*, ties kuriuos suklupę meldžiamės – aš ir tu... Kaip kelrodė žvaigždė jis spindi mums iš tamso ir nušviečia mūsų kelius šioje žemės kelioneje. Bent jau taip mes suvokiami šiuos reiškinius poeziuje ir kur kitur.

O pažiūrėjus į Kretingą iš paukščio skrydžio – ar tai ne tikslus palyginimas? Puiki metafora! Ir forma, ir dirglumu toji žalių žemaitiškų kalvelių, kaip pasakyta dainoje, supama Kretinga, sakyčiau, yra puikiai charakterizuojama, geresnio palyginimo ne sapnuodamas nerasi. O ką jau kalbėti, kaip gražiai skamba šio žodžio deminutinė forma. Tie mažybiniai žodeliai – jie taip pat susiję su mūsų gimtaja žeme, su mūsų tautosaka. Kitur tokius nerasi, o iš radęs – nesuprasi, neatpažinsi.

Kitur ir pats gali likti nesuprastas, jei ieškosi, kas ne tavo.

Taigi tradicinių dekoratyvinį *liktorėli* palikime klasikai ir literatūros pamokoms, jis semantiškai néra tokis informatyvus, kaip norėtume, ir kol kas nesakykime mokiniams, *kas yra kas* Žemaitijoje, Lietuvoje ir kitur. Atėjus laikui jie viską atras patys. Taip pat ir prigimtą trauką gimtinei pajus – nereikia tos ugnelės kurstyti per anksti. Tegul sau iš lėto mokosi skaityti ir mylėti. Juk žemaitiškai buvo pasakyta nuo pat pradžios: *imkit mane ir skai tyket, ir tatai skaitydami permankiet*.

Nepakenktų ir dviracių gerai išsmokti važiuoti.

O apskritai – vietoj to, kad dirbčiau rimbust darbus, kaip man priklauso, rašinėjau visokius niekus, atsakinėjau į keistus laiškus, ištrauktus iš šiukslių dėžės...

14 Vilniaus langas

Andrius JAKUČIŪNAS

K. Donelaičio jubilieju pažymint – „Metai“... išvietėje

Prasidėjus bene didžiausio lietuvių literatūros klasiko Kristijono Donelaičio metams, valdininkų bei paprastų piliečių dėmesys natūraliai krypssta link, – kaip nesenai teko girdėti jį apibūdinant, – „lietuviškojo Homero“. Piliečiai suvokia, jog vius ateinančius metus teks visuomeninio transporto stotelėse šalti (o vasaromis – braukti prakaitą) ties kasdien vis labiau ir labiau įkyrinčiais plakatais su klasiko vardu bei pavarde ir jo (hipotetiniu) atvaizdu, valdininkams gi reikės apmokėti kultūros darbuotojų, ta proga prasimaniusių įvairiausių minėjimų, skaitymų ir parodų, sąskaitas, – ir tai jų, panašu, pernelyg nedžiugina.

(Kol kas neaiški netgi šio projekto sąmata – tikslėsi duomenys turėtų paaiškėti pirmojo ketvirčio pabaigoje. Anksciau Kultūros ministerija yra atskleidusi, jog visai programai įgyvendinti reikėtų kiek daugiau nei 1 mln. litų.)

Tačiau kai kuriems K. Donelaičio gerbėjams nerinkia nei valstybės pinigų, nei kultūrinių dalyvavimo, ir netgi reklamos. Restoranas „Katpédéle“, priklausantis „Vičiūnų“ restoranų grupės tinklui, émė transliuoti garsiausią K. Donelaičio kūrinį „Metai“... išvietėje.

Dabar jau tikriausiai nepavyks sužinoti, kaip ten iš tikrujų buvo, – ar personalui pasirodė, kad monotoniškas hegзамetro ritmas gali paskatinti žarnų susitraukimus, kurie šią delikačią akimirką būna labai pageidautini, ar jie tikėjosi, kad klaušydami aktoriaus balso, lankytojai užmirš, ką tik ką valgę, bet faktas, kad poema, akomponuojama klozetų vandens čiurkšlių kliokimo, ir kam nors kabinoge vis trenksmingai, išdidžiai užbezdant, klausytojams paliko tikrai dideli įspūdį.

Tiesa, tai nebuvu ovacijos, galbūt todėl kultūrinių pasipiktinimas ir pašaipos, skirtos besmegebiams restorano administracijos darbuotojams, nebuvu per daug afišuotos.

Iškart turiu pasakyti, kad nebuvau tarp tų, kurie garsiai ar šiek tiek tyliau piktinosi „savininkų vandalizmu“ ir „tyčiojimusi iš lietuvių literatūros klasiko“, – mano galva, jei čia ir būta „vandalizmo“ ar „baisaus tyčiojimosi“, tai nebent šio liūdnai pa-

garsėjusio, ypatingai blogu skoniu pasižyminčio atrakciono kūrėjų pačių iš savęs... Kūrėjų, kurie galbūt ir teisingai numatė, kad išgirdę K. Donelaičio senovišką, grubią kalbą ne pačių gardžiausią kvapą viešpatijoje, lankytojai juoksis, bet, regis, nepagalvojo, kad bus juokiamasi ne iš tų posakių sodrumo, tuo labiau, ne iš lietuvių literatūros, bet iš žmogaus, maniusio, jog tai yra šmaikštū ir žavinga, bukumo, – ir, be abejo, iš kavinės administracijos, nežvelgusios šiame tariamame pašmaikščiavime beskonybės, trumparegiškumo.

Aišku, nemanau, kad kas nors galėtų tokį elgesį uždrausti – tai būtų nesuderinama su laisvos, demokratinės šalies idėja (ir įstatymine baze), be to, tokiu atveju reikėtų pradeti bausti arba drausti ir visas kitas bukumo, kvailumo apraiškas... trumpai tariant, visi atsiimtume... Nepaisant to, aš esu tikras, jog žmogus, bezdalyne kaip prikola paleidės K. Donelaitį, turėtų būti nedelsiant išspirtas iš darbo – bet, vėlgi, ne todėl, kad kažką įžeidė ar pažemino (nes ką jis, vargšas, pažemins? K. Donelaiti? Lietuvių literatūrą? Nejuokinkit...), o dėl to, kad asmuo, nepajégiaių suvokti pačių elementariausią pasaulio sąrangos dalykų, turintis stipriai sužalotą humoro jausmą, nesuprantantis, kas yra subtiliumas ir taktas, taip pat nemokės prižiūrėti, kaip kepama pica, nesugebės ar tiesiog užmirš pasisveikinti su klientu ir mandagiai jį palydėti prie stalėlio, nesusivoks, ką daryti nestandardinėje, mastyto šablonų (kuriais nelaimingasis darbuotojas, aišku, vadovaujasi) neatitinkančioje situacijoje...

Beje, kažkam iš rašytojų ar kultūrinių nuvykus į „Katpédéle“ ir paprotinus administraciją, „Metų“ skaitymas išvietėje vis dėlto buvo nutrauktas, – iki kito karto...

Malonu, kad literatūros klasiką prisiminti yra ir labiau tradicinių būdų – bent jau kol poetas Artūras Valionis delsia imtis seniai pusiau juokais, pusiau rimtais žadamo projekto interpretuoti „Metus“ hiphopo stiliumi... Štai jau apie mėnesį, pažymint Donelaičio 300 metų sukaktį, veikia Nacionalinės bibliotekos parengta virtuali paroda „Sveiks, svieteli margs!“, kurioje atspindėti svarbiausi rašytojo biografijos, kūrybos momentai, pristatyti lietuvių kultūros ir visuomenės veikėjų Dariaus Kuolio, Vidos Mickuvienės ir Napoleo-

no Kitkausko straipsniai. Parodos lankytojai turės progą susipažinti su poeto parašytais darbais, jų vertimais, K. Donelaičio vaizdavimu dailėje, skulptūroje, teatre, paskaityti rašytojų atsiliepių, straipsnių, eileraščių apie poeta, pasiklausyti igarsintų jo kūrinių, pamatyti dokumentinį filmą „Sveiks, svieteli margs“ (1964), trumpametražinius filmus – „Donelaitis tarp mūsų“ (2012), „Apieleisto namo paslaptis“ (2012), „Nesuprasti“ (2012). Parodą papuoše R. Kazlo spektaklio „Ne pagal šio pasaulio madą“ (2013) didelis pluoštas fotografijų su video prezentacija, E. Nekrošiaus spektaklio „Pradžia. Kristijonas Donelaitis. Metai“ (2003) fotografijos.

Praėjusių savaitę – dar vienas su K. Donelaičiu susijęs projektas. Sostinės Prospektu galerijoje A. Valiauga pristatė projektą „Ilgesio žemė“ – tai ne tik naujausių kūrėjų fotografijų paroda, bet ir leidinys, kuriamo į šias dienas perkelta K. Donelaičio poema „Metai“. Albume „Apie ilgesio žemę“ keturi „Metų“ laikai prabyla į skaitytojus skirtinėmis kalbomis (lietuviams tekio pavasaris, vokiečiams – vasara, rusams – ruduo, o žiemai pritaikyta anglų kalba).

Šis meninis rūmas rengėjų prilyginamas Babilono bokštui, kurio cementas – fotografijų tēkmė, sujungianti įvairias kalbas, ir su šių dienų tikrove sulypanti prabėgusių amžių istorijos ženklus: anot Eglės Deltuvaitės, nuotraukos pasakoja apie Rusijai priklaušantį kraštą, kuriamo užaugusi trečia pokario karta nebebeško šaknų „plačiojoje tévynėje“ – kuria savo socialinių tapatumų, jų siedama su atgimstančia vartotojiška prūsiškos kultūros vizija, skatinančia esminius ekonominius, politinius ir kultūrinius pokyčius. „Subjektyvūs fotodokumentai, tik šiek tiek, tik krašteliu paliečiantys istoriją, sekantys Donelaičio biografijos žingsniais, tampa šių dienų Karaliaučiaus kraštoto metraščiu, vizualiniai, neverbaliniai Metais. Knyga knygoje. Apie ilgesi.“ – teigia ji.

P. S. Žmonės kalba, kad reklamos skyduose vis dar galima aptikti nuo praėjusių metų užsiliukusiu Milošu bei Maironių, – nesusipainiokime klasikų gausybėje! (Juoba Vilniaus savivaldybė yra numaciusi ant naujuų Solaris Urbino autobusų demonstruoti Nepriklausomybės akto signatarų pavidalus – Basanavičius jau rieda miesto gatvėmis...)

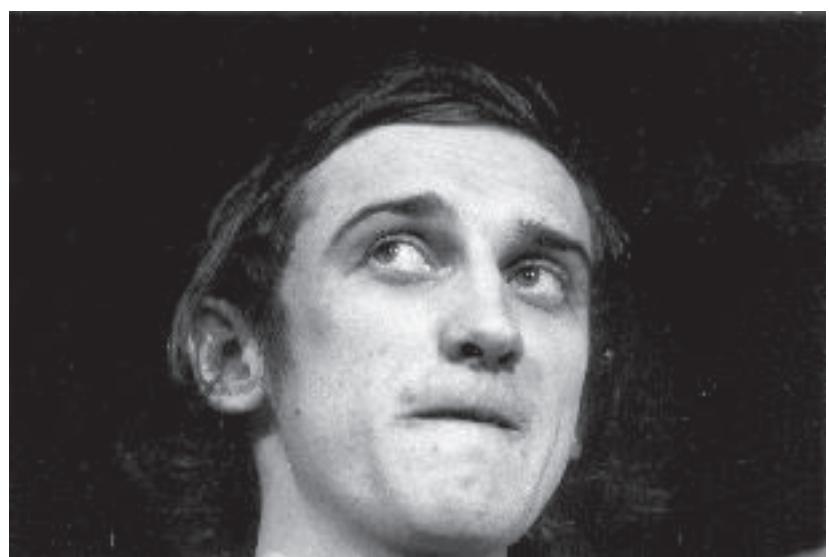

2012 m.

Romualdas RAKAUSKAS

Iš spaudai rengiamo albumo

Triveidė knyga

1979 m.

Aktorius Valentinas Masalskis

– Apie mirtį galvoju dažnai. Kai atspirties taškas yra mirtis, lengva gyventi. Aš iš gyvenimo ypač daug nenoriu paimti. Vos tik pradedu galvoti, kad esmė yra gyvenimas, tampa plešrus: man reikia to, man reikia anio. O kai atskaitos taškas mirtis, daug ko neberekia. Pradedu valdyti norus, stengiuosi neužgauti žmogaus, nesakyti bjaurasties, atsiranda noras dirbti.

2012 m.

16 Fotografija

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Fotoklubas – ne tik prisiminimuose

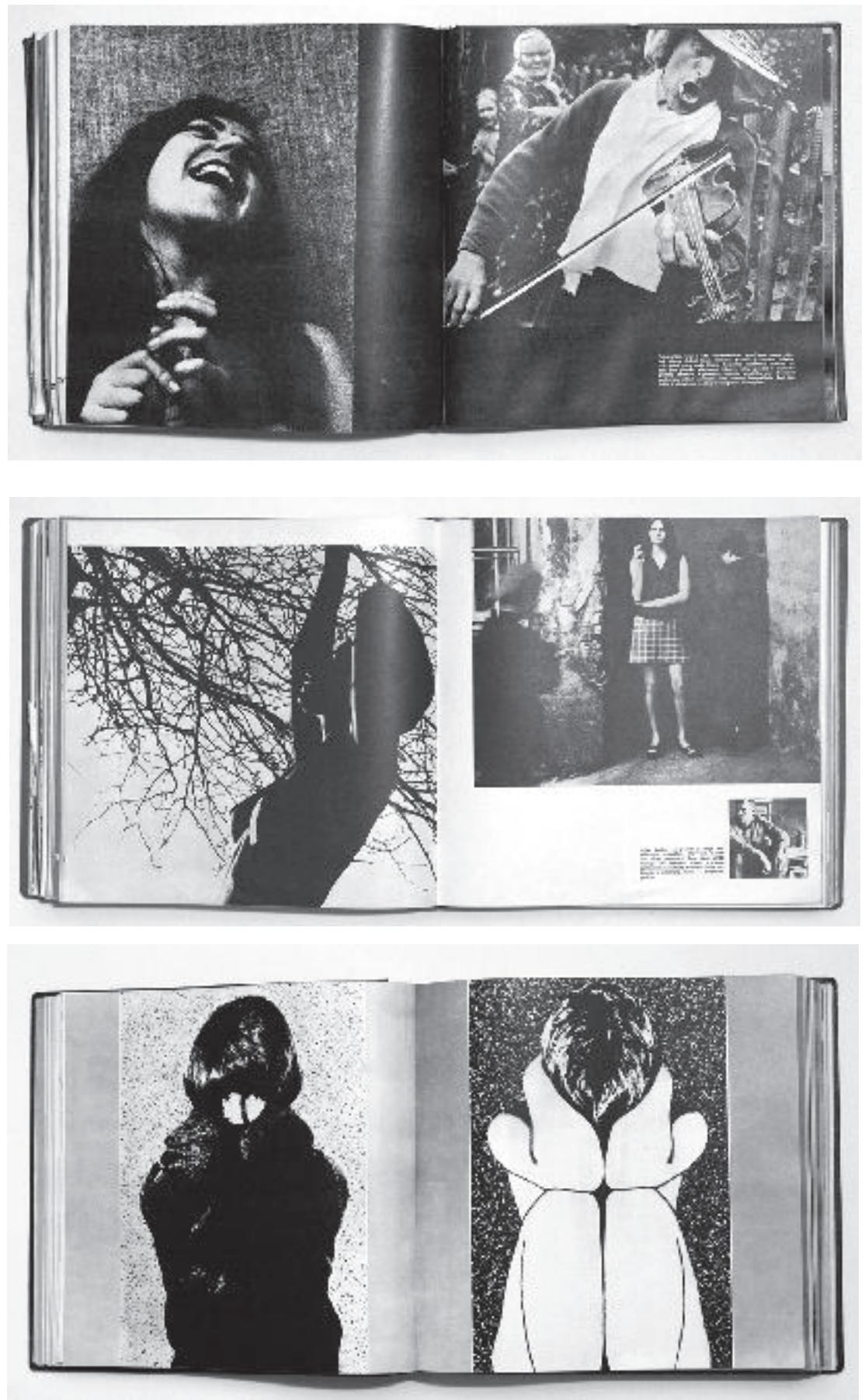
Taip, fotoklubo, bent jau to, kuris įsikūrė 1963 m., jau nebéra, tačiau gimbadienį vis dar švenčiame, nes jis labai aiškiai transformavosi į šiandienes su fotografine veikla susijusias struktūras. Būtent šia proga Kauno fotografijos galerijoje įvyko Kauno fotoklubo 50-mečio jubiliejui skirtos parodos atidarymas, ir ji prisipildė nostalgijos bei garbingo amžiaus svečių – klubo veiklos liudininkų. Parodos atidaryme dalyvavo 1963 m. išrinktas ir iki 1978 m. Kauno fotoklubo pirmininko pareigas éjęs Vilius Jasinevičius bei nemaža dalis klubo narių. Tai puiki proga iš užmarštės išraukti svarbius faktus ir prisiminimus, o tada juos naujai reflektuoti, nes tai, kas apie klubą buvo rašyta sovietinéje to meto spaudoje, galime numanyti, nebuvo tikra tiesa. Jos galbūt nepavyks rasti ir dabar, nes žmogaus atmintis apgaulinga, todéł belieka remtis dar ir išlikusiais dokumentais, kurie V. Jasinevičiaus rūpesčiu išsaugoti iki šiol.

„Klubas buvo reikalingas tam, kad Lietuvoje fotografijaaptų įdomesnė už spausdintą tuometėje spaudoje. Buvo akivaizdžiai matyti, jog prieškarinė fotografija ją neabejotinai lenkia savo meninę kokybę. Siekéme permainų, todéł teko susidurti su kliūtimis, pasipriepinimu ir kritika, kad fotografijose maža socialistinio realizmo ir optimizmo. Ne kartą buvo iškilusi grėsmė, jog klubas bus išvaikytas, tačiau saviveiklos statusas, kuris Sovietų Sajungoje buvo itin gerbias, mus gelbėjo. Taip išsilaike iki fotomeno draugijos įkrimo, kuris prilygo tikram sajūdžiui“, – prisimena ilgametis pirmininkas.

Kauno fotoklubas buvo pirmasis tokio pobūdžio klubas šalyje (nors prieš tai veikė ir iširo „Kauno tiesos“ fotosekcija), įsikūrės Kaune 1963 m. rudenį, kuomet Laikinosios sostinės fotografių susibūré tuometiniuose Kauno Profsažungų kultūros rūmuose ir, kaip parodė vėlesnė jų veikla, pradéjo naują Lietuvos fotografijos raidos etapą. Vėliau panašių klubų tinklas išsiraizgė daug plačiau: Vilniuje, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje.

„Nežinau, ar klubo nariai įsivaizdavo, kad jų veikla bus tokia reikšminga, lemianti ir institucinę veiklą, ir atskirų fotografių kūrybą. Tai buvo vieta, kur menininkai galėjo domėtis fotografija ir tobulėti, rengti parodas ir užmegzti ryšius su užsienio šalimis net už Sovietų Sąjungos ribų, o tai tuo metu buvo labai sunku“, – pasakoję fotografijos tyrinėtojas Tomas Pabedinskas. Remdamasis autentiškais jo narių prisiminimais, jis sudarė naujausią „Fotografijos“ žurnalo numerį, išsamiau, nors ne taip vizualiai kaip paroda, pristatantį fotoklubo veiklą.

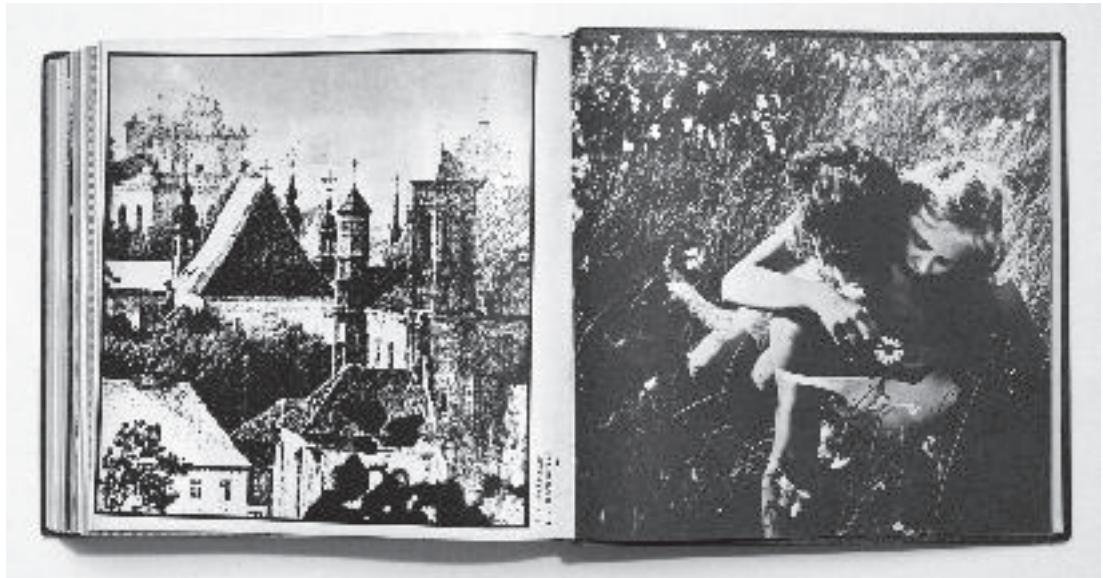
Šiuo metu ant galerijos sienų – ne tik buvusių fotoklubo narių fotografijos, bet ir tuometinių katalogų, straipsnių spaudoje reprodukcijos, nes ši kartą kalbama ne tik apie atskiras asmenybes, o apie darniai veikusią specifinę bendruomenę. Parodoje eksponuojami V. Butyrino, R. Malecko, V. Jasinevičiaus, I. Giedraitienės, A. Macijausko, A. Pilvelio, V. Luc-

Fotografija 17

Vėl susitiko fotoklubo nariai.

kaus, P. Karpavičiaus bei kitų fotomenininkų darbai. Nesunkiai atskirsime ryškiausiu menininkų pavardes, kurie kuria ar bent jau darbus eksponuoja iki šiol ir yra tapę vienomis įsimintiniausiu figūrų klasikinės fotografijos

fone. O dabar pasitaikė proga atrasti, o gal tik prisiminti ir mažiau žinomų autorų kūrybą.

„Kai pasidomime tarpukariu, kurį aktyviai tyrinėja S. Žvirgždas, matyti, kaip moderniai mąstę tuomet kūrė fotografai. Vėliau jų veiklą tėsė fotoklubas, tapęs vėlesnių organizacijų pirmataku. Tai rodo, kaip svarbu žinoti savo istoriją ir suvokti, kiek daug perimta iš ankstesniųjų pasiekimų, o kiek iš tiesų atrasta naujai. Mes Kau- ne turime labai stiprią su fotografija susijusią veiklą, glaudžią bendruomenę, puikią galeriją,

stipendijų ir kitų puikių dalykų, kurių šaknys neabejotinai slypi praeityje. kita vertus, klubo veikla padėjo Antanui Sutkui įsteigti fotodraugiją Vilniuje. Dabar kūrybinių sajungų nariais tapti néra paprasta, nes suteikiamas įpareigojančio menininko statusas, todėl manau, kad įvairūs klubai turėtų ir dabar veikti – tereikia talentingu organizatoriu“, – mintimis dalijosi fotomenininkas Aleksandras Macijauskas, kuris karjerą pradėjo klube, nes atejo paprasciausiai pasimokyti fotografijų ryškinimo pradmenų – juk teko fotografuoti į pasaulį ką tik atėjusį savo mažylį. Štai tokia netikėtai proziška ir jokiomis ambicijomis nedvelianti vieno ryškiausiu Lietuvos fotografų darbų pradžia. O 1969 m. Čekoslovakų žurnale „Fotografie“ jam jau buvo skirti net šeši puslapiai.

Klubo nariais tapta gana paprastai (tereikėdavo užpildyti anketą ir mokėti nario mokesčių), todėl ir jų kaita didesnė, daug kas nepritampa ir atkrinta, tačiau kitiems pasiseka fotografija užsikrести ilgam. 1966 m. klubo veikloje dalyvavo 65 fotografai, o 1969 m. jis jau vienijo apie 150 kūrėjų. Traukos dėsnis puikiai veikė, nes čia buvo viena iš nedaugelio vietų, kur fotografai galėdavo rodyti savo darbus kolegom, diskutuoti, susipažinti su tuomet prieinama fotografijos literatūra, kai virtualaus informacijos dalijimosi kanalų dar net sapnuose nebuvo. Labai svarbu, jog šiuos menininkus pasiekdavo informacija iš užsienio valstybių, o ten taip pat patekdavo mūsų fotografų kūrinių – beje, kartais, kaip prisimena A. Macijauskas, net pozityviosios kontrabandos būdu.

Pirmają savo narių darbų ekspoziciją, kurią iš karto sudrebino skandalas dėl Vilniaus Naujiko moters akto, fotoklubo nariai atidarė 1965 m. Kauno istoriniame muziejuje, iki 1969 m., kai buvo iškurtą Lietuvos fotografijos meno draugiją, jie surengė net 53 parodas ir ne vienai jų išleido iliustruotus katalogus. Kovas dėl kūrybinės laisvės klubo nariai iki šiol prisimena kaip ryškiausius įvykius. Dalis pirmosios parodos darbų gal ir nebuvo itin vertinga, tačiau vėliau veikla įsisūbavo ir išryškėjo talentingos asmenybės. Iš pradžių buvo gana ryškūs socialistinio optimizmo ir diletantiško lyrizmo bruozai, kuriuos keitė siekis perprasti naujausių technologijas ir eksperimentuoti. Taip pamažu fotoklubo veikla prisidėjo prie institucinio fotografijos įteisinimo kaip meno rūšies. Beje, tai darė menininkai, neturėjė jokio tvirtesnio idėjinio, techninio pagrindo – patys kūrė standartus ir jais sekė vis labiau tobulėdami. O šio darbo, ilgametės kūrybos atspindžiuose mes dabar ir gyvename.

12 d., trečiadienį, 17.30 val. Kauno fotografijos galerijoje (Vilniaus g. 2) – fotomenininko Romualdo Rakausko knygos „Fotovi(t)ražai: žvilgsnis į 2006-2012 m. fotografijos albumus“ sutiktuvės.

18 Sukaktys

Virginija MARKAUSKIENĖ

75-oji poeto žiema: prisiminimai ir poezija

Sausio 26 d. poetui ir vertėjui Vladui Baltuškevičiui suejo 75-eri. Pasakoti apie ta proga surengtą jubiliejinį kūrybos vakarą Maironio namuose derėtų pradėti nuo prisiminimų: poeto apsilankymai muziejuje, bendravimas, eilių skaitymas, kavos gėrimas, cigaretės ir t. t... Mes, savo kasdieniais darbais ir darbeliais užsiémę muziejiniukai, nelabai mėgstame būti trukdomi, tačiau į Vladą žvelgėme atlaidžiai, su meile ir rūpesčiu. Pasodindavome sename fotelyje, išildavome kavos (viename kabinete Vladas turėjo „savo“ puodelį ir šaukšteli), retkarčiais menką šlakelį šio to stipresnio. (Kalbu būtuoj laiku, nes pastarausiais metais į muziejų jis retai beužsuka.) Svarbiausia – išklausyti apie gyvenimą, jo buitį ir būtį, sveikatą, pasiguosti ir, žinoma, paprašyti paskai-

Poetui Vladui Baltuškevičiui vakaro metu buvo išeiktas pasidabruotas burnistro Jono Vilešio medalis.

Zenono BALTRUŠIO nuotrauka

tyti eileraščių. Skaitydavo noriai, kažkaip ypatingai – virpančiu balsu, tarsi skobdamas iš savęs kiekvieną žodį, greit suirzdamas, greit aprimda mas, graudžiai patiklus it vaikas... Jo eileraščiai gali patikti arba nepatikti, tačiau, kiekvienas, juos atidažiau perskaite, turėtu suvokti, jog būtent eileraščiai yra tikrasis poeto Aš, be pozos ar vaidybos... „Ko aš besulauksiu, / gęstant saulės auk- sū? / Ką aš išsapnuosiu / tarp beržų ir uosių? / Ką aš išliūdésiu tarp pilkų griuvésių? / Ašara sutvisko: reikia visko. / Visko. Net mirties – / tvieksti spindesių žvaigždės“... Maždaug tokie ir panašū buvo gero Vlado draugo, poeto ir muziejininko Alfo Pakéno prisiminimai.

V. Baltuškevičius turėjo ir turi daug draugų ar pažįstamų, visad jam padedančių, paglobojančių.

Vienas jų – poetas Petras Palilonis. Jo kalba žaisminga ir gerai nuteikianti: Vladas panašus į kai kuriuos didžiuosius kūrėjus dar ir tuo, jog pirmasis jo pavardės skiemuo Bal-: Baltuškevičius, Baltakis, Baltrušaitis, Baltušis, Balzakas, Balmontas... Be to, ne kiekvienam duota tiek, kiek Dievas Vladui davė, o davė daug: poeziją, ilgą gyvenimą ir įvairiopą patirtį, artimus mylinčius žmones, draugus. Ir ne tik tai – davė veik nesilpstančią kūrybos, rašymo galimybę, norą skaityti ir kurti. Juk „Man brangus mano gyvenimas / Kūryba – auto- treningas. / Dienąnakt budi pasamonė. / Smulkmenos tarsi auksadulkės. / Sapnuju ar atsibundu – / visa ko reikia, savy atrandu.“ Ir dar: Vladas yra kelių recenzijų autorius. Tada dar vienas kito nežinojom, bet perskaite savo pirmosios knygos

Alina RAMANAUSKIENĖ

I 45-ąjį gimtadienį su L. van Beethoveno muzika

Tikriausiai nerasime Lietuvoje žmogaus, kuris nežinotų Kauno valstybinio choro, né sykio nebūtų girdėjęs jo dainavimo ar nebūtų matęs šio sambūrio iškūrėjo bei vyriausiojo dirigento Petro Bingelio. Šis choras Lietuvos muzikiniame peizaže egzistuoja tar si savaimė: be įtampų, pašalinių pastangų, triukšmingų anonsų, akcijų, atrakcijų, provokuojamų re cenzijų.... Toks taurus buvimas, nelyginant pats dainavimas, liudija, kad Kauno valstybinio choro da lyvavimas Lietuvos ir netgi Europos muzikinio gy venimo procese yra natūralus, reikšmingas, būtinis.

Dažnai choro šlovė ataidi iš labai toli: garsių tarpautinių festivalių, didžiųjų koncertų salių, svečių

šalių rūmų, pilii... Tačiau jį norintys girdėti čia, Lietuvoje, taip pat turi daug progų. Choras dainuoja mūsų šalies koncertų salėse, gieda šventovėse, o var sarą – dar ir Pažaislio bei kitų Lietuvos muzikos festivaliuose.

45-metį šiemet pasitinkantis kolektyvas į brandos ir išminties amžių įkopia nešinas reikšmingais kūriniiais, kurių centrinė ašis – Ludwigo van Beethoveno manusriptai.

Sausio 12-ąjį Lietuvos nacionaliniame operos ir baletų teatre skambėjo paskutiniojo Vienos klasiko „Missa solemnis“ („Iškilmingosios mišios“) solistams, dviem chorams ir orkestrui. Prie dirigento pul-

to stojo maestro Juozas Domarkas. Atliko Joana Gedminaitė (sopranas), Ieva Prudnikovaitė (mecosopranas), Kristianas Benediktas (tenoras), Liudas Norvaišas (bosas), Kauno valstybinis bei LNOBT chorai. Šį 5 dalį, nepaprasto sudėtingumo (ypač chorinės partijos) veikalą pats L. van Beethovenas išskyrė kaip svarbiausią, sudėtingiausią ir novatoriškiausią partitūrą savo kūryboje.

Dirigentas P. Bingelis „Missa solemnis“ taip pat priskiria prie reikšmingiausių kūrinių choro veikloje: „Choro brandai, darnai, ypatingam susiklausymui lemiamos reikšmės turėjo keturios partitūros: W. A. Mozarto „Requiem“, J. S. Bacho „Kalėdų ora-

„Atolas“ recenziją, tiesą sakant, pirmą kartą susidūriau su poetikos terminais ir buvau dėkingas taip geranoriškai mano atžvilgiu nusiteikusiam žmogui, tada pasivadinusiam Vladu Baltekaičiu... Nuo tu senų, taip greit praėjusių laikų, tapome geri draugai ir bičiuliai...“ Beje, kaip papasakojo Vlado sesuo Ona, kai paskambina Petras, brolis labai pasikeičia, tampa linksmesnis, kalbesnis, ilgam pasitaiso jo nuotaika. Apie ką jie kalbasi, ką Petras sako Vladui, nežinau, tai lyg kokia smagi paslapčis...

Poetės Erikos Drungytės nuomone, literatūros kontekste Vladas išskirkia savo keistu suvalkiškumu, tarsi „vaikinas iš Suvalkijos lygumų“, išskirtinė yra jo vienatvė, vieništystė ir noras būti vienišu. Tai unikalus poetinis troškimas, ateinančius per kūrybą, egzistencines kultūros ir savo Aš pajautas: „O nesakei, man tu, / Kur daug juodujų deimantų. / Pats aš, pats aš, pats aš / Savy randu jų kasyklas. / Gal ir gerai, kad nesakei man tu, / Kur daug juodujų deimantų...“ Nedaug jo eilėraščiuose, anot E. Drungytės, rastume kaimo peizažų, kaimo motyvų, kurių, tiesą sakant, apstu daugelio poetų eilėraščiuose. Vlado eilėraščių išskirtinumas – savitas rimas, ritmas, melodika, to nesupainiosi su jokia kita poezija. Jo eilėraščių žmogus, gamta, kosmosas paženklinti didele kultūrine pajauta...

Be abejo, sveikinimai, linkėjimai – širdį šildantys dalykai, prisiminimai – taip pat. Jie vakaro dalyvius ir poetą V. Baltuškevičių pasiekė ir per nedidelę parodėlę. Joje daug fotografijų – glausta poeto gyvenimo retrospekyva: jaunystė, brandos metai, sutiki žmonės, draugų, pažištamu veidai, kūryba. O linkėjimus poetui galime išsakyti E. Drungytės žodžiais: „Nesvarbu, Vladai, kad tu mūsų kai kada nematai. Nesvarbu. Mes tave mylime, skaitome, cituojame, prisimename tavos balsą. Kūrybinės tau sėkmės ir sveikatos...“

toria“ ir Mišios h-moll bei L. van Beethoveno „Missa solemnis“. Šiuos veikalus choras parengė dar sovietiniai metais, kai daug kam atrodė, jog nekintanti Mišių prasmė yra religinių ideologijos reliktas. Tuomet mes elgavomės atsargai ir apdairiai. Visų pirmą šiuos veikalus atlikdavome Maskvoje, P. Caijkovskio konservatorijos salėje. Po tenykščių muzikos kritikų ir žurnalistų nepagailėtų pagiriamų žodžių choro pateiktai muzikos interpretacijai šie kūrinių netrukus skambėdavo ir Lietuvoje. Čia nebūdavo kam ir kaip priekaištanti: juk pati Maskva jų atlikimą įvertino teigiamai!“

Sausio 30 d. Vilniaus Kongresų rūmuose vykusiam koncerte, skirtame Lietuvos valstybiniu simfoninio orkestro 25-mečiui, choras drauge solistais Irena Bespalovaite (sopranas), Jovita Vaškevičiūtė (mecosopranas), Edgaru Montvidu (tenoras), Mikhailu Kazakovu (bosas), dirigentu Gintaru Rinkevičiumi atliko vokiečių klasiko 9-osios simfonijos finalą. Šiam kūriniui choro koncertinės veiklos istorijoje tenka ypatinga vieta: 9-ąją simfoniją kolektyvas yra atlikęs su tokiais dirigentais kaip Yehudi Menuhinas, Mstislavas Rostropovičius, Justusas Frantzas.

Bene įsimintiniasias 9-osios simfonijos atlikimas įvyko Berlyno koncertų salėje „Am Gendarmenmarkt“ 2003 m. sausio 12 d., kai Kauno valstybinis choras dalyvavo iškilmingame koncerte, su rengtame UNESCO nutarus simfonijos rankraštį įtraukti į Pasaulio dokumentų paveldo katalogą („Memory of the World“). Šia iškililia proga choras koncertavo drauge su Tautų filharmonijos orkestru, diriguoju J. Frantzo. Kiek vėliau jis pripažino: „Kauno chorui aš visuomet rodau šiltas emocijas – talentingiausiam dideliam dainininkų kolektyvui pasaulyje, vadovaujamam talentingiausio maestro Petro Bingelio.“

Balandžio mėnesį L. van Beethovenos kūrybos ir Kauno valstybiniu choro gerbėjų laukia dar vienas įsimintinas muzikinis susitikimas, kuriame nuskambės išpūdinga kompozitoriaus vokalinė-instrumentinė partitūra – oratorių „Kristus Alyvų kalne“.

Kadras iš M. Jancso „Raudonosios psalmės“.

KINO KALENDORIUS

Gediminas JANKAUSKAS

In memoriam: sausis

Praėjo dar tik vienas naujuju metų mėnuo, o kinematografinis pasaulis neteko kelių iškilių kino kūrėjų, kurių vardai arba jau primiršti, arba mažai žinomi net ir jų filmus tikrai mačiusiems ir netgi mėgstantiems. Paradoksalu, bet į kino žvaigždes nukreipta komercinė filmų reklamos politika per daugelį dešimtmiečių padarė taip, kad iš kino salės išeinantys žiūrovai retai pasakys, koks operatorius nufilmavo ką tik pamatyta filmą, arba kokio kompozitoriaus muzika jie mėgavosi visą seansą. Deja, ir operatoriai, ir kompozitoriai dažniausiai lieka žiūrovams nežinomi. Ir ši situacija yra apmaudžiai neteisinga: juk kiekvieną akimirką ekrane matome būtent pro operatoriaus kameros objektyvą užfiksotus vaizdus, o mus iki ašarų kartais jaudinanti muzikinė harmonija yra sukurta kompozitoriaus. Muzika kine turi savo specifiką. Jau įprasta, kad pavyk filmų garso takeliai išleidžiami atskiroje kompaktinėje plokštéléje, bet geriausiai kino muzikos kokybė išryškėja tik tada, kai ją girdime paties filmo fonogramoje.

Mirė meilės himno autorius

Sausio 23 dieną Romoje, būdamas 87-erių, mirė kompozitorius Rizas Ortolanis, gimęs 1931 m. rugpjūčio 4 d. Pezaro mieste. Jis priklausė tai didžiųjų muzikų kartai (Nino Rota, Armando Trovajoli, Carlo Rustichelli, Ennio Morricone), kurių muzikinės kompozicijos prisiėjo prie itališkų filmų populiarinimo visame pasaulyje ir tapo aukšta tokio kino kokybės garantija. Nors, reikia pripažinti, kartais jų muzika net buvo kokybiškesnė už pačius filmus. Būta tokų pavyzdžių ir tarp 226 filmų (žr. www.imdb.com), kuriems melodijas sukomponavo R. Ortolanis.

Gavės puikų akademinių išsilavinimą ir įkvėptas amerikiečio Stano Kentono kūrybos R. Ortolanis šeštojo dešimtmiečio pradžioje su draugais buvo subūrės muzikos pasaulyje išvertintą džiazo ansamblį. Vėliau jis bandė jėgas ir simfoninėje muzikoje, bet labiausiai išgarsėjo kaip kino mu-

zikos virtuozas (2004-aisiais išleistas jo dviejų diskų albumas net buvo pavadintas „Genijus Rizas Ortolanis“).

Populiarumo susilaukė jau vienas pirmųjų R. Ortolanio garso takelis filmui „Šuniškas pasaulis“ (1962 m.). Jį sukūrė režisieriai Paolo Cavara ir Gualtiero Jacopettis net išrado naują žanrą, pavadintą „šokomentika“. Tai buvo popuri iš archyvuose surastos medžiagos ir specialiai nufilmuotų šokiruojančių dokumentinių kadru, kurių tikslas – įrodyti, kad pasaulis moraliskai degradavęs ir beviltiškai paskendęs mirtinų nuodėmių klampynėje. Savo tikslu jauni provokatoriai siekė su pasi-mėgavimu vaizduodami keistus ritualus, fizinius išsigimimus, žiaurų elgesį ir siaubingą smurtą.

Nukelta į 20 p.

20 Kinas

In memoriam: sausis

Atkelta iš 19 p.

Bet keičiausia, kad šią neretai šleikštulį keliančią vaizdų kolekciją lydi nuostabiai graži R. Ortolanio muzika. Viena melodija – „More“ („Daugiau“) – netrukus Amerikoje buvo perdirbtą į dainą, pavadinta „Meilės himnu“, ir net nominuota „Oskarui“, o ją į savo repertuarą įtraukė Frankas Sinatra, Doris Day ir Andrys Williamsas.

Filmams parašytai R. Ortolanio muzikai būdinga muzikinių stilių ir nuotakų įvairovė – humorą pabrėžiantys linksmi motyvai komedijoms, sodrus romantizmas melodramoms ir erotiniams filmams, psichologinės įtampos vibracijos ir siaubo kontrapunktai triletriams. Atskira kalba – R. Ortolanio muzika itališkiems vesternams, kurių mes savo didžiuosiuose ekranoose nematėme, bet jiems sukurtą muziką visai neseniai girdėjome didelio „spagecių vesternų“ fano Quentinu Tarantino filmuose „Nužudyti Bilą“, „Nengarbinių šunsnukiai“ ir „Išlaisvintas Džango“.

Poetai tik apsimeta mirusiais

O paskutinę sausio dieną Anapilin iškeliaavo vienas garsiausių Vengrijos kino režisierų Miklošas Jancso. Žinia apie jo mirtį, žinoma, išprovokavo emocingų atsiliepimų laviną. Bet gražius savo kūrybos įvertinimus iš kolegų režisierius girdėjo ir būdamas gyvas. „Jeigu Jancso nebūtu suküres tokijų filmų kaip „Be vilties“, „Taip aš atėjau“ bei „Raudona ir balta“, mūsų kine būtų jaučiamama tuštuma“, – sakė Išvanas Szabo. – „Miklošui Jancso pavyko kino priemonėmis išreikšti vengrų tautos dvasią ir istorinį likimą, panašiai

kaip tai muzikoje padarė Bela Bartokas, o poeziuje Jožefas Atila“.

Filmas „Be vilties“ (1965 m.) iš karto įrašė M. Jancso vardą į garsiausių Europos kino menininkų sąrašą. Nuo šiol ilgam svarbiausia jo kūrybos tema tampa poetiškas ir filosofinis žvilgsnis į skaudžiausius Vengrijos lūžius, kurių šios šalies istorijoje buvo tikrai daug, pradedant Austro-Vengrijos epochos sukrėtimais. Geriausią M. Jancso filmų fonas – centrinės ir rytių Europos revoliucijos, kai sunku atskirti pergalę nuo pralaimėjimo, kai kiekviename žingsnyje tyko išdavystės ir rafinuoti heroizmo išbandymai, o vergiški žmogaus kūno instinktai slopina prigimtinį laisvės troškimą.

M. Jancso filmai – tai simbolialais, metaforomis, alegorijomis, ryškiais folkloro elementais dekoruotos kinematografinės freskos, kuriose beveik visa da aptiksime ir religinių motyvų. Dialogai jo filmuose neturi tokio prasminio krūvio, kaip vaiz-

Režisierius Miklošas Jancso.

dais išreikšta simbolika. Čia visada svaigsta galva nuo kameros skrydžių, ilgai trunkančių planų, apnuogintų kūnų choreografijos, kuri visada yra tarisi tyrumo kamertonas, nepaklūstantis aplink vykstančiam brolžudiško karo chaosui ir žmogaus pagimdytam absurdui. Geriausiai ši stilų režisierius ištobulino Kanų kino festivalio prizu apdovanojoje „Raudonojoje psalmėje“ (1972 m.) ir klasinių muzikos terminologija pavadinta istorine diologija „Vengrų rapsodija“ bei „Allegro barbaro“ (abu filmai sukurti 1979 m.).

M. Jancso kadru kompozicijos alsuoją svaigiamu begalinės erdvės pojūčiu, blokuojančiu protą ir leidžia megautis tikra kino poezija, pagal kurios dėsnius pilietiniame kare nužudyta kareivį iš numirusiųjų gali prikelti merginos bučinys.

M. Jancso filmuose heroinus dažnai užklumpa mirtis. Bet jos triumfo niekada nebūna. Purvinoje dirvoje būtinai sužydės derlingumo medis, o pralietas kraujas nušvis pergalę simbolizuojančiais šventiniais kaspiniais. Už tamsos visada bus šviesa, o mirtyje užkoduota prisikėlimo viltis. M. Jancso pats yra miręs ir prisikėlęs savo filme „Ir davė man Dievas žibintą“ (1998 m.). Taip režisierius ne tik stilingai iprasmino savo meninį credo, bet ir gražiai iliustravo Jeano Cocteau mintį – „poetai tik apsimeta mirusiais“.

Rizo Ortolanio puošia ir vesternus, ir melodramas.

„Nemunas“ rekomenduoja

Gediminas JANKAUSKAS

„Vienišas klajūnas“

„Vienišas klajūnas“ („The Lone Ranger“) Vesteras. JAV, 2013 m. Rež. Goree'as Verbinski. Vaidina: Johnny Deppas, Armie Hammeris, Helena Bonham Carter, Williams Fichtneris, Barry Pepperis. DVD: „Vi-deoplanet“.

Praėjusią vasarą ekranuose pasirodės nuotykių filmas „Vienišas klajūnas“ privertė prisiminti Steveno Spielbergo ir George'o Lucaso viešai išreikštus nuogastavimus, kad beprotiškai augantys amerikietiškų filmų biudžetai gali baigtis Holivudo bankrotu. 215 milijonų dolerių kainavęs „Vienišas klajūnas“ per keturis demonstravimo mėnesius Amerikoje surinko mažiau nei pusę iš jų investuotų pinigų.

Tokio rezultato negalėjo prognozuoti jokie analitikai. Juk filmą sukūrė režisierius Gore'e Verbinski, o pagrindinė jo žvaigždė yra Johnny Deppas. Šio tandemė filmai apie Karibų piratus visame pasaulyje buvo ir populiarūs, ir pellingi. Kas gi atsitiko? Gal koją pakilo tai, kad publikai Laukinį vakarų tyrai pasirodė ne tokie romantiški kaip vandenynų platybės, o sunkiasvoriai traukiniai (jiems filme skiriama

labai daug dėmesio) elegantišumo varžybose pralaimėjo „keistas bangas“ skrodžiantiems burlaiviams?

Akivaizdi dar viena nesėkmės priežastis. Filmo autoriams pritruko saiko jausmo. Dvi su puse valandos trunkantis gaudynių, šaudynių, mušynių ir kaskadinių triukų kaleidoskopas vargina ir net darosi nuobodus, o tai nuotykių filmui neatleisti na nuodėmė.

Pagrindinio herojaus prototipu tapo Teksaso reindžeris Johnas Reynoldsas Hughesas, išgarsintas Zane'o Grey'aus knygoje „Vienišo klajūno žvaigždė“. Nuo 1933-ųjų JAV vaidinimai apie šio herojaus nuotykius radijo bangomis buvo translilioti net 22 metus. Vėliau kauketas keršytojas ir jo draugas indėnas Tonto persikelė į TV serialą, kuriamo vienišą klajūnų vaidino Claytonas Moore'as.

Savaitgalis prie televizoriaus

Asteriksas išvyksta į olimpiadą, bet ne į Soči

Septyniasdešimtajį gimtadienį filmu „Lūžis“ (ketvirtadienis, 21.30 val., BTV) pasitikės seras Anthony Hopkinsas stebina puikia forma ir dar sykį įrodo, kad šalia jo net ryškūs profesionalai neišvengiamai atsuriu antrame plane.

Režisierius Gregory Hoblito „Lūži“ (2007 m.) galime drąsiai vadinti šio aktoriaus benefisu. O filmo siužetą – kriminalinio kino kanonus griaunancią istorija. Juk iki šiol buvo įprasta, kad detektivinio romano skaitytojas ar kriminalinio filmo žiūrovės verčiamas ilgai klaidžioti painiaus gerai suregtos fabulos labirintais ir tik finale sužino, kas yra nusikaltelis.

„Lūžyje“ viskas kitaip. Apie brėstancio nusikaltimo motyvus autoriai signalizuoją pradiniuose filmo kadruose, lemtingas šūvis į neištkimą žmoną nuskambės dar po penkių minučių, o dar po kelių akimirkų policija uždės antrankius žmogžudžiui. Tie, kuriems svarbu sužinoti, kas nužudė ir kodėl, praėjus penkiolikai minučių nuo filmo pradžios galima perjungti kitą kanalą. Bet kaip tik tada ir prasideda, dėl ko „Lūžis“ buvo sukurtas. Grubiai kalbant, filmas yra apie tai, kad net tobuliausia vadinaus Amerikietiškoje teisėtvarkos sistemoje yra daugybė spragų, kuriomis tinkamai pasinaudojė rafinuoti nusikaltėliai gali išvengti atpildo.

Dažnai per mūsų TV kanalus rodome fantastiniame filme „Pasaulių karas“ (ketvirtadienis, 21.30 val., TV6), sukur tame pagal Herberto G. Wellso fantastinį romaną, Žemė tampa nuožmių kosminiu ateičių invazijos zona. Žmonių rasei iškyla grėsmė tapti naujujų agresorių vergais. Pačiame netikėtai atsiėverusio pragaro centre atsiduria Ferjė šeima – Rėjus, Merė En ir jų mažoji dukrelė Reičelė. Jie vis dar negali patikėti tuo, kas vyksta.

Kriminaliniame filme „Atlygis“ (penktadienis, 22.30 val., LNK) trys skirtingo amžiaus plėškai nori pavogti Prancūzijos karalių dinastijai priklausiusių skeptrą, kurį kontrabandininkai nelegaliai išežė į Monrealį, paslėpę fortepijono kojoje. Dabar šią istorinę relikviją muitinėje saugo moderniausios elektroninio sekimo sistemos, betgi iš panašių filmų gerai žinome, kad neįveikiamų tvirtoviu nebūna. „Atlygio“ siužetą sudaro ekspozicija, didesnę filmo dalį užimanti nusikaltimo įvykdymo technologija ir efektinės (nors ir ne itin originalus) finalas. Ypatingu atradimų nėra, bet griežtai laikomasi esminiu tokios fabulos taisyklės: visas grobis atitenka gudriusiam, o „frayer“ prazudo godumus.

Snobo kinas pristato senokai rodytą kriminalinį epą „Kartą Amerikoje“ (penktadienis, 22.40 val., TV1). Itališkais vesternais išgarsėjęs režisierius Sergio Leone paskutiniuojame savo kūrinyje nusprendė pasigalynėti su amerikietiško gangsterinio kino meistrais. Sakoma, kad jis savo metu atsisakė režiuoti garsųjį „Krikštatevį“. Užtai ne mažiau išpūdinė game epe „Kartą Amerikoje“ pakilo iki klasikų aukštumų. Filmo herojai savo kriminalinį gyvenimą pradėjo dar būdamai paaugliai sausojo įstatymo laikais. Tada penki Bruklino vaikėzai prisiekė niekada nesiskirti, o kartu uždirbtus pinigus laikyti nuosavame „banke“. Bet idilė trūko neilgai, nes nusikaltelį pasaulyje nepilnamečiams nebūna jokių nuolaidų.

Kriminalinės „Majamio policijos“ (penktadienis, 23.10 val., TV3) pagrindą sudaro dar devintajame dešimtmetyje sukurtais ir per TV3 ilgai rodytais to paties pavadinimo serialas. Tokiais atvejais neišvengiamas originalo ir perdirbinio lyginimas naujai versijai, žinoma, kenkia.

Naujajame filme pagrindinis personažas vadinas Džonu Rydu, o jis vaidina dar nepatyręs Armie Hammeris. Nenuostabu, kad jis be didelio vargo į antrą planą nustumia indėnų Tonto įkūnijantį J. Deppas. Nors, tiesa sakant, aktorius ir čia keistuoli indėna vaidina su panašia ekscentrika, kuri padėjo jo kapitonui Džekui Žvirblui išsikovoti milijonų kino žiūrovų simpatiją.

Kaip visada, aukštą aktorių meistriškumą demonstruoja britų aktorė Helena Bonham Carter, vaidinanti epizodinę raudonplaukę viešnamio šeimininkę. Tomas Wilkinsonas miestelio burmistro nieššui Leitamui Koului paskolina visą savo solidumą ir imponantišką stotą. I banditą Bučą Kavendišą persikūniję aktorių Williamas Fichtneris kuria tradicinį piktadario paveikslą – be tokų neapsieina joks vesternas. Ryškiai suvaidintų epizodų filme tikrai nemažai.

Geru žodžiu reikėtų paminėti operatorių Bojaną Bazelli, sugebantį per kraštus trykstančiai filmo autorių fantazijai suteikti gražių kompozicijų pavidaus. Kartais vaizdas ekrane primena išradangi stilizuotas Sergio Leone's vesternų citatas (ypač dažnai linksniuojuamas klasikinis jo filmas „Kartą vakaruoje“ (1968 m.). Spagečių vesternų dvasią padeda prisiminti ir Hanso Zimmerio muzikinis takelis, į kurį protarpiais išveržia gerai žinomi Ennio Morricone's motyvai.

Finalinių gaudynių epizodą autoriai pagardino muzika iš Gioachino Rossinio „Viliaus Telio“. Pergalinių klasikinės uvertūros garsai vykusiai iliustruoja tikrai originalias traukiniių lenktynes, ir ši parodijos dvasia trykstanti „geležinių arklių“ dvikova tampa ne tik ilgo filmo kulminacija, bet ir kompensacija už seanso metu patirtus nepatogumus.

Nepasakytum, kad dabartiniai policininkų Sonio Kroko ir Ricardo Tabso vaidmenų atlikėjai Collinas Farrellas ir Jamie Foxxas būtų prastesni aktoriai už Doną Johnsoną ir Philipą Michaelą Thomasą. Gal net atvirksčiai. Tačiau naujai porelei, tikrai nestokojančiai to, kas dabar vadina „charizma“, visgi nepavyks prilygti pirmtakams, nes neįmanoma pakartoti legendos.

Kad televizijai rūpi ne tiesa, o tik sensacijos, liudija filmo „Beprotiškas miestas“ (penktadienis, 23.50 val., BTV) autoriai. Dramatiški įvykiai išsiplėstia muziejue, kur susitinka anksčiau vienas kito nepažinojė žmonės. Už nenorą darbe peržengti padoromo ribų ištremtas į mažą miestelį profesionalus reporterius Maksas Braketas (akt. Dustinas Hoffmannas) atvyksta į muziejų filmuoti reportažą, o nesenai iš muziejaus apsaugos atleistas darbuotojas Semas Beilis (akt. Johnas Travolta) ateina reikalauti savo teisių. Kad derybos būtų vaisingesnės, Semas atsineša nupjautavamzdį. Maksas kaip mat pajunta sensaciją ir pradeda TV reportažą. Bet greitai suvokia, kad priartėjo prie ribos, kai profesinis smalsumas virsta nepatenamumu kišimuisi į kito žmogaus likimą.

O prancūziskoje nuotykių komedijoje „Asteriksas olimpinėse žaidynėse“ (sekmadienis, 12.40 val., TV3) jau trečią kartą mažo Bretanės kaimelio gyventojai kausis su savo amžinais priešininkais romėnais. Tik ši sykį santykius jie aiškinsis ne mūšių lauke, bet olimpinų žaidynių arenose kartu su graikais ir egiptiečiais. Pastarųjų komandą delegavo karalienė Kleopatra, o klastingasis Julijus Cezaris meta savo slaptą kozirę – raumeningajį stipruoli gladiatorių Maksimus. Tokiomis pajegomis kovoje dėl olimpinio aukso gali pasipriehinti tik du neisskiriami draugai Asteriksas ir Obelikas. Pirmasis yra gudrus kaip lapinas, antrasis – stiprus it uola. Jie nieko nebijo, nes turi stebuklingo gėrimo: kas jo paragauja, tam jokie priešai nebaisūs.

22 Kampus

8 d., šeštadienį, 18 val. Rūtos salėje – Daniel Danis „Galbékime meilę“. Manifestacija. Režisierius Agnus Jankevičius. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilieta kaina – 20 Lt, moksleiviams ir studen- tam – 13 Lt.

9 d., sekmadienį, 12 val. Didžiojoje scenoje – Inesos Paliulytės „Astrida“. Spektaklis Astridos Lindgren biografijos ir pasakų motyvais. Reži- sierė Inesa Paliulytė. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilieta kainos – 10-15 Lt.

9 d., sekmadienį, 18 val. Ilgojoje salėje – Biljanos Srlbjanovič „Skérai“. Dviejų dalių tragikomedija. Režisierius Rolandas Atkočiūnas. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kaina – 30 Lt.

11 d., antradienį, 18 val. Rūtos salėje – Daniel Danis „Akmenų pelenai“. Prisiminimų dra- ma. Režisierius Agnus Jankevičius. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

12 d., trečadienį, 18 val. Didžiojoje scenoje – premjera! Antono Čechovo „Vyšnių sodas“. Ko- medija. Režisierius Artūras Areima. Spektaklio trukmė – 4 val. Bilieta kainos – 20, 30, 40, 60 Lt.

Edukacinis festivalis jaunimui

„Nerk į teatrą“

10 d., pirmadienį, 18 val. Tavernos salėje – Playback teatro dirbtuvės (nuo 18 m.). Trukmė – 2 val. Bilieta kaina – 10 Lt.

11 d., antradienį, 14 val. Ilgojoje salėje – aktorinės dirbtuvės su režisieriumi Gyčiu Pa- degimu (nuo 16 m.). Trukmė – 2 val. Bilieta kaina – 10 Lt.

11 d., antradienį, 16 val. Mažojoje salėje – scenos kalba su aktore Jūrate Aniulyte (11-16 m.). Trukmė – 1.30 val. Bilieta kaina – 10 Lt.

11 d., antradienį, 18 val. Mažojoje salėje – sce- nos kalba su aktore Jūrate Aniulyte (nuo 16 m.). Trukmė – 1.30 val. Bilieta kaina – 10 Lt.

11 d., antradienį, 18 val. prie „Bokšto“ (Kęstu- cilio g. 86) – Klaipėdos universiteto choreo- grafijos absolventų darbas kartu su „Padi Dapi Fish“ šokėjais „Akvariumai“. Trukmė – 1 val. Ne- mokamai.

12 d., trečadienį, 11 val. Tavernos salėje – šélsmas su VDU vaidybos studentais (7-11 m.): žaidimai, etiudai, aktorinio pasirengimo pratimai. Trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 10 Lt.

12 d., trečadienį, 12 val. Ekskursija po teatro erdves. Pradžia – didžiosios scenos fojė (nuo 11 m.). Trukmė – 2 val. Bilieta kaina – 10 Lt.

12 d., trečadienį, 14 val. Ilgoji salėje – muzi- kinės dirbtuvės-koncertas su kompozitoriumi, multiinstrumentalistu Tomu Dobrovolskiu (nuo 11 m.). Trukmė – 1.30 val. Bilieta kaina – 10 Lt.

12 d., trečadienį, Rūtos salėje – LMTA ket- virto kurso studentų spektakliai. **13 val.** A. Ce- chovo „Trys seserys“. Režisierius Aidas Giniotis. Spektaklio trukmė – 2.15 val. Bilieta kaina – 10 Lt. **16.15 val.** G. Boccaccio „Dekameronas“. Re- žisierė Eglė Kižaitė. Trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 10 Lt.

13 d., ketvirtadienį, 17 val. Tavernos salėje – Teatro kalbėjimai: muziejaus online pristatymas, spektaklių peržiūros, diskusijos. Trukmė – 3 val. Įėjimas nemokamas.

14 d., penktadienį, 16 val. Tavernos salėje – šélsmas su VDU vaidybos studentais (nuo 12 m.): komandiniai žaidimai, aktorinio pasirengimo pra- timai. Trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 10 Lt.

14 d., penktadienį, 23 val. Rūtos salėje – Pir- ma naktis teatre: pagal Friedrich von Schiller „Plé- sikai“. Antidekalogas (N-16). Režisierius Artūras Areima. Trukmė – 1.50 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

Teatro kasa (Laisves al. 71) dirba kasdien 10.30-19 val., tel. 22 40 64. Bilietus taip pat platina Tiketa.

Kauno kamerinis teatras

6 d., ketvirtadienį, 18 val. Fransua Rablė „Gar- gantiu ir Pantagruelis“. Užstalė tikriesiems gur- manams (N-18). Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.55 val. Bilieta kainos – 40, 50 Lt.

7 d., penktadienį, 18 val. Daivos Čepauskaitės „Kavinė „Pas Bleza“. Pasimatymas po dvidešimties metų. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.45 val. Bilieta kainos – 28, 35 Lt.

8 d., šeštadienį, 18 val. Daivos Čepauskaitės „Be galio švelni žmogžudystė“. Dviejų dalių juo- doji komedija pagal Réjaus Bredberio kūrybą. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.10 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt.

9 d., sekmadienį, 18 val. Floriano Zelerio „Tie- sa“. Dviejų dalių psichologinė komedija. Režisie- rius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt.

Teatro kasa (Kęstučio g. 74A) dirba I-V 14-18 val., VI-VII 11-18 val., tel. 22 82 26. Bilietus taip pat platina Bilietai.lt ir Bilietai pasaulis.

7 d., penktadienį, 19 val. Gintaro Grajausko „Re- zervatas“. Režisierius Alius Veverskis. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilieta kainos – 25, 30 Lt.

9 d., sekmadienį, 12 val. Agnės Dilytės „Krei- vos daiktų istorijos“. Spektaklis vaikams. Režisie- rius Audrius Baniūnas. Spektaklio trukmė – 1.10 val. Bilieta kaina – 15 Lt.

Teatro kasa (M. Daukšos g. 34) dirba III-V 15-19 val., VI 15-18 val., VII – valandą prieš spektak- li, tel.: 40 84 70, 22 60 90. Bilietus taip pat platina Bilietai.lt.

Kauno valstybinis lėlių teatras

8 d., šeštadienį, 12 val. „Skrudžas, arba diena, kai galima atverti savo širdį“. Istorija apie šykštuolio gyvenimą pakeitusi sapna, pagal Ch. Dicken- so kūrinių „Kalėdų giesmė“. Nuo 6 m. Režisierius Arvydas Lebeliūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 8 Lt.

9 d., sekmadienį, 12 val. „Čipolino nuotykiai“. Dideli mažojo svogūnėlio žygdarbiai, pagal G. Rodari pasaką. Nuo 4 m. Režisierius Kęstutis Jakštės. Bilieta kainos – 8, 10, 12 Lt.

Bilieta kainos – 8, 10 Lt. Teatro kasa (Laisvės al. 87A) dirba IV-V 11-17 val., VI-VII 10-14 val., tel. 22 16 91. Bilietus taip pat platina Bilietai pasaulis.

Kauno valstybinis muzikinis teatras

6 d., ketvirtadienį, 18 val. Karlo Miliokerio „Studentas elgeta“. Trijų veiksmų operetė. Reži- sierius Andrey Bestchastny, dirigentas Virgilijus Vi- sockis, dailininkė Kotryna Daujotaitė, choreografas Dainius Bervingis. Spektaklio trukmė – 3 val. Bi- lieta kainos – 15, 20, 35, 40, 100 Lt.

7 d., penktadienį, 18 val. Lino Adomaičio „Dul- kių spindesys“. Dviejų dalių šokio spektaklis. Cho- reografių ir libreto autorai Dainius Bervingis ir Gintaras Visockis, dailininkė Marija Rubavičiūtė. Bi- lietu kainos – 15, 30 , 45, 50, 100 Lt.

8 d., šeštadienį, 18 val. Džoakino Rosinio „Se- vilijos kirpéjas“. Trijų dalių komiška opera. Dirigentas Jonas Janulevičius, režisierius Gintautas Žel- vys, dailininkė Tatjana Astafjeva (Rusija). Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 15, 20, 35, 40, 100 Lt.

9 d., sekmadienį, 12 val. Zitos Bružaitės „Gry- bu karas ir taika“. Dviejų veiksmų operėlė-parodi- ja vaikams ir tėveliams. Režisierius Aidas Giniotis, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Ramūnė Skrebūnaitė. Spektaklio trukmė – 1.35 val. Bilieta kainos – 7, 12, 18, 20, 50 Lt.

9 d., sekmadienį, 18 val. Imrės Kalmano „Gra- faitė Marica“. Trijų veiksmų operetė. Režisierius Alexey Stepaniuk (Rusija), dirigentas Jonas Janu- levičius, scenografas Frieder Klein (Austrija), kostiumų dailininkė Kotryna Daujotaitė, choreografas David Avdysh (Rusija). Spektaklio trukmė – 3.10 val. Bilieta kainos – 15, 20, 35, 40, 100 Lt.

12 d., trečadienį, 12 val. Tomo Kutavičiaus, Vio- letos Palčinskaitės „Nykštukas Nosis“. Dviejų dalių opera vaikams. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Virginija Idzelytė, choreografas Andrius Kurienius. Spektaklio trukmė – 1.50 val. Bilieta kainos – 7, 12, 18, 20, 50 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 91) dirba II-VII 11-14, 14.45-18 val., tel. 20 09 33.

6 d., ketvirtadienį, 18 val. El Fuego koncertas „Žodžiai gyvenimui“. Bilieta kainos – 30, 40, 50 Lt. Bilietus platina Bilietai.lt.

7 d., penktadienį, 18 val. Orkestro gimtadienio koncertas. Kauno miesto simfoninis orkestras (vyr. dirigentas Constantine Orbelian, vadovas Algimantas Treikauskas). Solistas ir dirigentas Pavel Ber- man (smuikas, Italija). Programoje: Niccolo Paganini Koncertas smuikui ir orkestrui Nr. 2, h-moll, op. 7, Robert Schumann Simfonija Nr. 4, d-moll, op. 120. Bilieta kainos – 15, 20, 30 Lt.

9 d., sekmadienį, 17 val. Naujų idėjų kamerinis orkestras „NI&Co“ (meno vadovas ir dirigentas Gediminas Gelgotas). Dirigentas Gediminas Gelgo- tas. Bilieta kainos – 10, 15 Lt.

12 d., trečadienį, 18 val. Mažojoje salėje – ka- merinės muzikos vakaras. Antanas Taločka (klarne- tas), Jonė Punytė (fortepijonas). Bilieta kaina – 15 Lt.

Filharmonijos kasa (L. Sapiegos g. 5) dirba II- VI 14-18 val., tel. 20 04 78. Bilietus taip pat platina Tiketa.

8 ir 9 d., šeštadienį ir sekmadienį, 16 val. Vy- tauto Didžiojo Karo muziejaus sodelyje skambės varpu muzikos koncertas „K. Orfo kūriniai“. Karil- jonu skambins Julius Vilnonis.

11 d., antradienį, 18 val. Kauno menininkų na- muose (V. Putvinskio g. 56) – koncertas „Krintančios snaigės bučinys“. Dalyvaus „Avanti quartet“: I smui- kas – Margarita Garmutė, II smuikas – Robertas Blis- kevičius, altas – Rūta Balnaičiūtė, violončelė – Solveiga Vébraitė ir vokalistė Jomantė Šležaitė (sopranas). Programoje: F. Šuberto, W. A. Mocarto, A. Borodino, L. Žu, Ž. Bize ir kitų kompozitorių kūriniai. Bilieta kaina – 10 Lt, moksleiviams, studentams, seniorams, žmonėms su negalia ir turintiems „Daily Card“, „Omni ID“ nuolaidų korteleis – 5 Lt. Bilieta galima išsigyti Kauno menininkų namų „Mūzų svetainėje“ (I-IV 10-13 val., 14-17 val., V 10-13 val., 14-16 val. ir prieš rengini), o taip pat visose Tiketa kasose. Informacija tel. (8 37) 22 31 44, www.kmn.lt.

11 d., antradienė, 17 val. Maironio lietuvių literatūros muziejuje (Rotušės a. 13) – poeto ir muziejininko Alfo Pakėno knygos „Dainuojančiuose šuliniuose“ sutiktuvės. Kartu su knygos autoriumi dalyvaus rašytojas Donaldas Kajokas, „Naujosios Romuvos“ redaktorius Andrius Konickis, aktorė Olita Dautartaitė, bardas Kazimieras Jakutis. Vakarą ves muziejininkas Edmundas Kazlauskas. Knygą bus galima įsigyti.

Maironio lietuvių literatūros muziejuje šiuo metu veikia parodos:

„Maironis ir jo epocha. ...palieku visą mano jūdomąjį turtą“,

„Kristijonui Donelaičiai – 300“,

„Rašytojai 1863 metų sukiliame“.

6 d., ketvirtadienė, 18 val. Kauno tautinės kultūros centre (A. Jakšto g. 18) – tapybos mokymai jaunimui ir suaugusiesiems „Prie molberto“. „Ziemos peizažas“ (koliažas). Veda dailininkas Gvidas Latakas.

8 d., šeštadienė, 16 val. KTKC – paskaita „Nuo Vasario 16-tosios iki Europos Sąjungos“. Lektorius Aleksandras Žarskus. Susitikimas su signataru Algirdu Patacku, knygos „Litua“ sutiktuvės. Knygoje skelbiami autoriaus pirmieji tekstai, spausdinti dar XX a. 7-ojo dešimtmecio pogrindyste. A. Patackas yra gerai žinomas Lietuvoje kaip originalių etnologinių studijų autorius. Tai baltistikos ir lituanistikos studijos apie kalbą, senąjį istoriją, mūsų esatį, savimonę, mentalitetą, baltų religiją ir jos sąlytį su krikščionybė. Autorius, būdamas pogrindžio kultūros, „Pastogės Lietuvos“ žmogumi, savo tekstuose nesiekia akademinių pripažinimo, rašo eseistiniu stiliumi, leisdamas sau „laisvai kvėpuoti“, už ką buvo giriama žymaus baltisto Vladimiro N. Toporovo. Knygoje galima užtiki beveik visas ano laikotarpio viesai ir slapta diskutuotas temos. Tai savo išskirtinis Lietuvos atgimimo, prasidėjusio ne su pirmaisiais mitingais, intelektualinis žinynas.

10 d., pirmadienė, 18 val. KTKC etninės veiklos studijoje (Kalmiečių g. 180) – mokymai jaunimui ir suaugusiesiems „Kūrybos džiaugsmai“. Užgavėnių kaukų gaminimas iš popieriaus masės. Veda dalininkė Dalia Žiurkelienė. Informacija tel. (8 679) 36 783.

11 d., antradienė, 18 val. KTKC – mokymai jaunimui ir suaugusiesiems „Vakarojimai seklyčioje“: šaliko vėlimas. Veda Daiva Vainauskienė. Informacija tel. (8 615) 53845.

Vasario 9 d., sekmadienė, 12 val., 12 d., trečadienė, 16 val. Kauno vaikų ir jaunimo teatre „Vilkolakis“ (Kovo 11-osios g. 108) – S. Ivanauskaitės „Trys negražios karalaitės“. Legenda-pokštas škotų liaudies pasakų motyvais. Informacija tel. (8 37) 31 37 12.

6 d., ketvirtadienė, 16 val. Kauno miesto muziejaus skyriaus P. Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejaus (Zamenhofo g. 12 / Kurpių g. 12) gotikinės menės rūsyje – dvieju Kauno kolegijos Justino Vienožinskio fakulteto studentų stiklo darbų paroda „Lietuvos didieji kunigaikščiai ir pasakų motyvai“ atidarymas.

7 d., penktadienė, 16 val. Kauno miesto muziejaus skyriuje Kauno pilyje (Pilies g. 17, IV aukšto parodų salėje) – tautodalinių Antano Lastausko Užgavėnių kaukų parodos „Užgavėnių kaukės pilyje“ atidarymas. Paroda veiks iki kovo 5 d.

12 d., trečiadienė, 16 val. Kauno miesto muziejaus (M. Valančiaus g. 6), minėdamas Lietuvos valstybės atkūrimo dieną, kviečia į Lietuvos dailės muziejaus parengtos kilnojamosios stendinės parodos „XIX a. II p. – XX a. pr. Lietuvos valstybės politikos, kultūros, mokslo, visuomenės elitas ir jo aplinka“ pristatymą. Paroda veiks iki kovo 8 d.

Iki kovo 3 d. galerijoje „Aukso pjūvis“ (Verso lyderių centras (BLC), K. Donelaičio g. 62, Kaunas) eksponuojama 2013 m. rugpjūčio vykusio tarptautinio dailės plenero „Kaunas – Hanza miestas“ kūrinių paroda.

6 d., ketvirtadienė, 17.30 val. Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius) – Valdemaro Kukulo monografijos „Pauliaus Širvio gyvenimas ir kūryba: ženklai ir pražvalgas“ pristatymas. Dalyvaus poetas Algimantas Baltakis, literatūrologė prof. Viktorija Daujotytė, knygos redaktorius Vainius Bakas, knygos leidėjas, literatūros kritikas Valentinas Sventickas.

11 d., antradienė, 17.30 val. Kristijono Donelaičio ir Justino Marcinkevičiaus kūrybos valanda. Skaitys aktorė Gražina Urbanaitė. Liudviko Rėzos ir lietuvių liaudies dainas atliks Gediminas Žilys.

13 d., ketvirtadienė, 17.30 val. poetės Elenos Karnauskaitės naujos knygos „Užpustomi“ pristatymas. Kartu su autore dalyvaus literatūros kritikai Virginijus Gasiliūnas, Rimantas Kmita, Janina Riškutė. Fleita gros Andrius Radziukynas.

Rašytojų klube veikia Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato fotografo Romualdo Požerskio paroda „Mažasis Alfonsas“. Iejimas į renginius nemožamas. Smulkesnė informacija tel. (85) 2629627; (85) 2617727; el. paštas: rasytojuklubas@aiva.lt

8 d., šeštadienė, 14 val. Bažnytinio paveldo muziejus kviečia į ekskursiją „Lietuvos didysis kuniagaikštis Aleksandras Jogailaitis: nuopelnai ir nesėkmės, dorybės ir ydos“. Ne visi žino apie kunigaikščio Aleksandro palikimą Vilniuje: Šv. Onos bažnyčią, kuria jis statydino kaip savo mauzoliejų, gynybinę Vilniaus sieną. Jam valdant amatininkai susibūrė į ciechus, pradėtas tvarkyti valstybės archyvas, pildyti Lietuvos Metrika. Kunigaikštis garsėjo kaip uolus lietuviybės puoselėtojas, įkūrė lietuviškų pinigų kalyką, suteikė Panevėžiui miesto teises. Tačiau Aleksandras Jogailaitis buvo dvilypė asmenybė. Jis pralose nemažai valstybių dvarų, jam valdant buvo prarasta daug teritorijų, valdovas iš pradžių leido išskirti žydų bendruomenei, o vėliau pats ją išvijo. Ekskursija prasidės prie Aleksandro Jogailaičio karsto Vilniaus katedros požemiuose. Čia prisiminsime Aleksandru ir Elenos meilės istoriją. Sustosime prie valdovo funduotos Šv. Onos bažnyčios ir Bažnytinio paveldo muziejuje apžiūrėsime auksakalystes šedevrus, sukurtus Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro įkurtame Vilniaus auksakalių ceche.

11 d., antradienė, 12 val. ekskursija po parodą „Didžiulis mūras, vos per du uolekius žemėn įgilintas, stebuklingai stovi: Trakų parapinė bažnyčia XV amžiuje“. Paroda-hipotезė, skirta pirmajam Trakų parapinės bažnyčios šimtmeciu. Ekspozicijoje pristatomos skaitmeninės pirmojo, apie 1419 m. pastatyto, ir antrojo, po 1497 m. perstatyto, bažnyčios pastatų rekonstrukcijos. Skaitmeninius projektus praplečia mūro fragmentai, archeologiniai radiniai, taip pat su bažnyčios kaita siejami dailės kūriniai.

I ekskursijas būtina iš anksto registruotis tel. (8 5) 269 7801, el. p. muziejus@bpmuziejus.lt.

6 d., ketvirtadienė, 16 val. Kauno m. savivaldybės Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos Vitebsko padalinijoje (P. Lukšio g. 60) – G. Deržavino rusų literatūros klubo narių išleisto „Kauno literatūrinio almanacho“ pristatymas. Renginyje skambės rusų romansai, dalyvaus knygos dailininkas Vladimiras Beresniovas, leidėjai, autoriai.

12 d., trečiadienė, 16 val. Kauno m. savivaldybės Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos Palemono padalinijoje (Marių g. 14) – poezijos vakaras. Dalyvaus Poezijos ir kitų menų mėgejų asociacijos „Branduma“ narė Irena Rudzinskienė. Ji skaitys ištraukas iš savo kūrybos ir kroatų rašytojos Vesnos Krmpotić poetinius apmąstymus iš knygos „Šimtas ir aštuoni“.

7 d., penktadienė, 17 val. Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejuje (V. Putvinskio g. 64) – faksimilinės Vlado Putvinskio knygelių „Giedrė“ (1915) pristatymas.

Nemunas ISSN 0134-3149

Leidžiamas nuo 1967 m. balandžio mėn.

Išeina ketvirtadieniais

Gedimino g. 45, 44239 Kaunas

Telefonas ir faksas – (8-37) 322244

El. paštas: nemunasredakcija@gmail.com

Internetinis adresas: <http://www.nemunas.net>

Indeksas 0079

Steigėjas ir leidėjas — Lietuvos rašytojų sąjunga
Steigimo liudijimas Nr. 405
Spausdino TAURAPOLIS
Tiražas 1000

Rankraščių nerecenzuojame ir negražiname.

Vyriausiasis redaktorius

Viktoras Rudžianskas –

tel.: (8-37) 322244, (8-610) 67255

**Vyriausiojo redaktoriaus pavaduotoja –
Gražina Viktorija Petrošienė**

tel.: (8-37) 322266

Referentė – Aurina Venislovaitė –

tel. (8-37) 322244

Naujinė redaktoriai:

Audronė Meškauskaitė –

tel. (8-37) 322251, (8-615) 24983

Andrius Jakuciūnas –

tel. (8-611) 98945,

el. paštas: jakuciunas@gmail.com

Apžvalgos, korektūra – Neringa Butnoriūtė –

tel. (8-627) 54244

Maketuotojas – Juozas Pužauskas –

tel. (8-656) 38529

Buhalterė – Irena Kavaliauskienė –

tel. (8-37) 322235, (8-656) 41705

Talkininkai:

Romualdas Rakauskas (fotografija)

Eugenija Žakienė (muzika)

Gediminas Jankauskas (kinas)

Gediminas Jankus (teatras)

Zenonas Baltrušis (fotografija)

Lina Navickaitė (kalba)

Rėmėjai:

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS RĒMIMO
FONDAS

KAUNO MIESTO
SAVIVALDYBĖ

SPAUDOS, RADIVO IR
TELEVIZIJOS RĒMIMO
FONDAS

„Nemuno“ saskaitos AB banke „Swedbank“:
LT 14730001002256121 — einamoji saskaita;
LT 09730001002230312 — biudžetinė saskaita;
LT 757300010034284035 — valiutinė saskaita.

Prenumeratos kaina mėnesiui — 9 Lt

Prenumerata priimama
visuose pašto skyriuose,
internetu www.post.lt ir www.prenumerata.lt
arba redakcijoje

„Meilės laiškai“ skamba neįprastai, gundomai... Kas rašo? Kam? Kodėl? Valentino dienos išvakarėse, vasario 13 d., 15 val. Kauno miesto muziejaus skyrius M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus (K. Petrausko g. 31) kviečia paklausyti aistringujų gerbėjų laiškų, rašytų operos solistui Kiprui Petruskui Peterburge, ir jo paties laiškų, rašytų būsimai žmonai, dramos artistei Elenai Žalinkevičaiti. Taip pat skambės solisto įdainuotos operų arijos ir liaudies dainos.

Muziejaus darbuotojai pamena, kaip prieš keletą metų buvo sutiktas pirmasis renginys „Tik tau, mano meile“ – norintieji paklausyti, pamatyti netilpo muziejaus salėje. Lankytojai įdėmiai klausėsi jautrių, švelnių žodžių, kvatojo išgirdę naivius, net komiškus posakius. Tad ir sietė M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejuje numatomas dar vienės intrigojamas romantiškas vakaras.

